

Aplicarea politicii de tratare a conflictelor de interese în APL (rezultatele sondajului aleșilor locali și angajaților APL)

Transparency International – Moldova

Septembrie 2024

Acest raport a fost realizat de Transparency International – Moldova în cadrul proiectului "Prevenirea conflictului de interese la nivel local. Preluarea bunelor practici din Republica Cehă în Republica Moldova", finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Cehe. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat poziția donatorului.

Cuprins

| | Pag. |
|---|------|
| <i>Abrevieri</i> | 3 |
| Introducere | 4 |
| 1 Informații generale despre respondenți | 5 |
| 2 Familiarizarea cu prevederile cadrului legal ce ține de integritate | 6 |
| 3 Depunerea declarațiilor de avere și interese. Eventuale probleme la completarea și depunerea acestora | 10 |
| 4 Percepții privind existența conflictelor de interese, abuzurilor, neregulilor și disponibilitatea denunțării acestora | 11 |
| 5 Climatul de lucru în APL | 13 |
| 6 Subiecte de instruire solicitate de respondenți | 14 |
| 7 Propunerile respondenților de îmbunătățire a activității APL | 15 |
| Concluzii și recomandări | 17 |
| <i>Anexe</i> | |
| <i>Anexa 1. APL Peresecina</i> | 19 |
| <i>Anexa 2. APL Mîndrești</i> | 22 |
| <i>Anexa 3. APL Sărata Veche</i> | 25 |
| <i>Anexa 4. APL Leova</i> | 28 |
| <i>Anexa 5. APL Cimișlia</i> | 31 |
| <i>Anexa 6. APL Ungheni</i> | 35 |
| <i>Anexa 7. APL Glodeni</i> | 38 |
| <i>Anexa 8. APL Rețina</i> | 42 |
| <i>Anexa 9. APL Cantemir</i> | 46 |

Abrevieri

| | |
|------------|--|
| ANI | Autoritatea Națională de Integritate |
| APC | Autoritățile publice centrale |
| APL | Autoritățile publice locale |
| CALM | Congresului Autorităților Locale din Moldova |
| CNA | Centrul Național Anticorupție |
| IAP | Institutul de Administrare Publică |
| TI-Moldova | Transparency International–Moldova |

Introducere

Rapoartele de activitate ale Autorității Naționale de Integritate (ANI)¹ relevă, în ultimii ani, o tendință îngrijorătoare de nerespectare a regimului conflictelor de interese de către aleșii locali (primarii și consilierii locali) – peste jumătate din actele de constatare a încălcărilor fiind emise în privința acestora (cca 54% în anul 2021, 50% în 2022 și 59% în 2023).

Deși numărul instruirilor la subiectul integrității, inclusiv tratării conflictelor de interese, organizate de ANI este în creștere, entitatea recunoaște că „... aleșii locali și conducătorii organizațiilor publice continuă să încalce regimul juridic al conflictelor de interese, în special prin angajarea persoanelor apropiate în funcțiile din cadrul entităților publice pe care le conduc”².

În intenția de a susține familiarizarea aleșilor locali și a angajaților din autoritățile publice locale (APL) la subiectul tratării conflictelor de interese, Transparency Internațional-Moldova (TI-Moldova) a desfășurat în primul semestru al anului 2024 o serie de instruirii pentru aleșii locali și angajații APL. Totodată, având în vedere experiența efectuării sondajelor ce țin de aplicarea politicilor anticorupție în autoritățile publice centrale (APC)³, TI-Moldova a decis s-o extindă asupra APL, concentrându-se asupra aplicării politicii de tratare a conflictului de interese. Astfel, TI-Moldova a efectuat un sondaj în 9 APL, în cadrul lui fiind intervievate 175 de persoane. Scopul sondajului a constat în analiza opiniilor și experiențelor respondenților privitor la aplicarea politicii conflictelor de interese în APL și climatul de lucru/comunicarea în cadrul acestora, identificarea eventualelor probleme și formularea propunerilor de îmbunătățire a situației.

La baza sondajului a fost un chestionar care a inclus întrebări ce țin de familiarizarea respondenților cu prevederile legale privind conflictul de interese (inclusiv cunoașterea noțiunilor de interes personal, persoane apropiate, a tipurilor de conflicte de interese), percepțiile și experiențele privind aplicarea acestei politici în APL; opiniile referitoare la domeniile de activitate ale APL care implică riscuri înalte de conflicte de interese și corupție; disponibilitatea de a denunța cazuri de corupție, conflicte de interese și de a colabora cu organele de stat în prevenirea acestora; propunerile de îmbunătățire a activității APL.

Rezultatele sondajului vor fi utile conducătorilor APL în vederea îmbunătățirii politicii de tratare a conflictului de interese și a climatului de lucru în autorități. De asemenea, prezentul raport va fi expediat la adresa ANI, CNA și CALM în vederea informării și luării de atitudine privitor la aplicarea politicii de tratare a conflictului de interese la nivel local.

Activitatea a fost realizată cu susținerea Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Cehe.

¹ Raportul de activitate al ANI pentru anul 2021 https://ani.md/sites/default/files/Aprobat_CI_RaportulDeActivitate_2021.pdf, Raportul de activitate al ANI pentru anul 2022 [https://ani.md/sites/default/files/Raportul%20ANI%202022%20\(aprobat\).pdf](https://ani.md/sites/default/files/Raportul%20ANI%202022%20(aprobat).pdf), Raportul de activitate al ANI pentru anul 2023 https://ani.md/sites/default/files/Raport%20ANI%202023_0.pdf.

² Raportul de activitate al ANI pentru anul 2023 https://ani.md/sites/default/files/Raport%20ANI%202023_0.pdf, pag.8.

³ Ultimele sondaje: Transparency International – Moldova, *Calitatea politicilor anticorupție și climatul de lucru în autoritățile publice centrale* (Rezultatele sondajului funcționarilor publici), 2024, <https://www.transparency.md/wp-content/uploads/2024/07/Calitatea-politicilor-anticorupție-si-climatul-de-lucru-in-autoritatile-publice-centrale.pdf>; *Calitatea politicilor anticorupție și climatul de lucru în autoritățile publice centrale*, 2019, <https://www.transparency.md/wp-content/uploads/2019/12/Raport-sondaj-APC-final.pdf>.

Rezultatele sondajului privind aplicarea politicii de tratare a conflictelor de interese în APL

1. Informații generale despre respondenți

Pentru a analiza opiniile și experiențele aleșilor locali și angajaților APL privitor la aplicarea politicii de tratare a conflictelor de interese TI-Moldova a desfășurat în semestrul I al anului 2024 un sondaj al respondenților din 9 APL din Republica Moldova (primăriile din satele: Peresecina, Mîndrești, Sărata Veche, orașele: Cimișlia, Leova, Ungheni, Glodeni, Rezina, Cantemir). În cadrul sondajului au fost intervievate 175 de persoane, în cea mai mare parte angajați ai primăriilor, consilieri locali, conducători ai entităților publice (școli, grădinițe, întreprinderi municipale), colaboratori ai organelor de poliție.

| | Localitatea | Numărul respondenților |
|---|--------------------------|------------------------|
| 1 | s. Peresecina | 14 |
| 2 | s. Mîndrești | 17 |
| 3 | s. Sărata Veche | 17 |
| 4 | or. Cimișlia | 22 |
| 5 | or. Leova | 21 |
| 6 | or. Ungheni | 28 |
| 7 | or. Glodeni | 21 |
| 8 | or. Rezina | 19 |
| 9 | or. Cantemir | 16 |
| | Total respondenți | 175 |

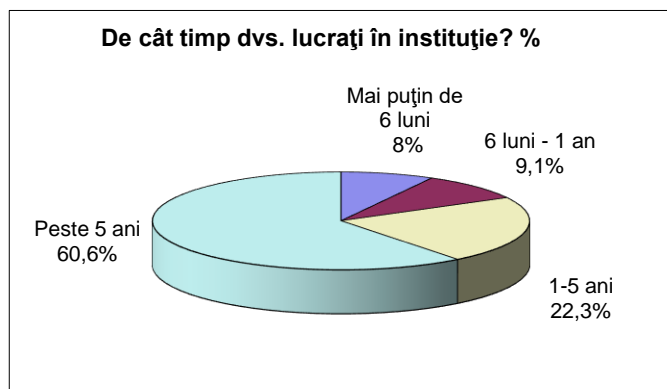
Sondajul nu este unul reprezentativ, însă oferă o imagine asupra familiarizării respondenților cu prevederile cadrului legal ce ține de conflictul de interese (în speță, cunoașterea noțiunilor de *interes personal*, *persoane apropiate*, a tipurilor de conflicte de interese (*real*, *potențial* și *consumat*)), percepțiilor și experiențelor privind aplicarea politicii conflictelor de interese în APL; opiniilor despre domeniile de activitate ale APL care implică riscuri înalte de conflicte de interese și corupție; disponibilității respondenților de a denunța cazuri de corupție, conflicte de interese și de a colabora cu organele de stat în prevenirea acestora; necesităților de instruire invocate de respondenți, precum și propunerilor acestora de a îmbunătăți activitatea APL.

Sondajul are la bază un chestionar anonim, rezultatele în profilul APL sunt expuse în anexele 1-9 la raport.

• De cât timp dvs. lucrați în APL? (% din totalul respondenților)

În medie, 60,6 % din respondenții care au participat la sondaj au o experiență de activitate în APL/sectorul public de peste 5 ani, 22,3 % – de la 1 până la 5 ani, iar ceilalți 17,1 % – o experiență de muncă mai mică de un an.

În profilul APL, respondenții cu cea mai mare experiență de lucru în serviciul public sunt de la Ungheni (79% din persoanele intervievate în acest APL), Cimișlia și Sărata Veche (câte 71%), Rezina (68%) și Glodeni (67%).

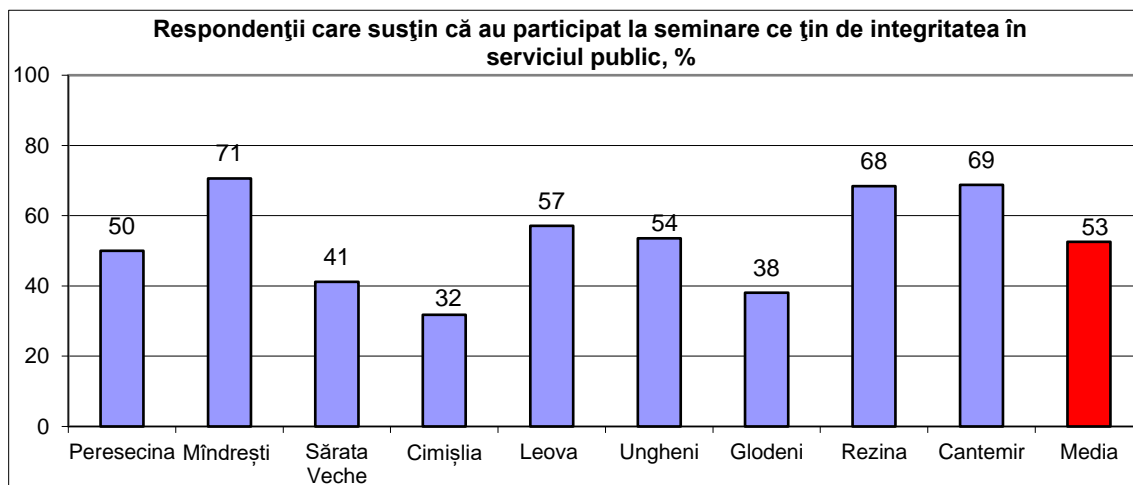
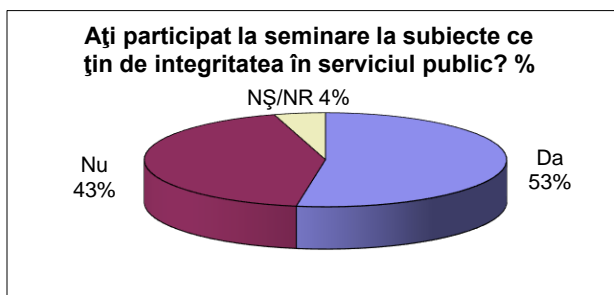


2. Familiarizarea cu prevederile cadrului legal ce ține de integritate

Respondenții au fost rugați să răspundă dacă au participat în anul 2023 la instruiți/seminare la subiectul integrității, inclusiv al tratării conflictelor de interese și să-și autoaprecieze cunoștințele în acest domeniu. Ulterior, aceste date au fost comparate cu răspunsurile la întrebările ce țin de cunoașterea cadrului legal.

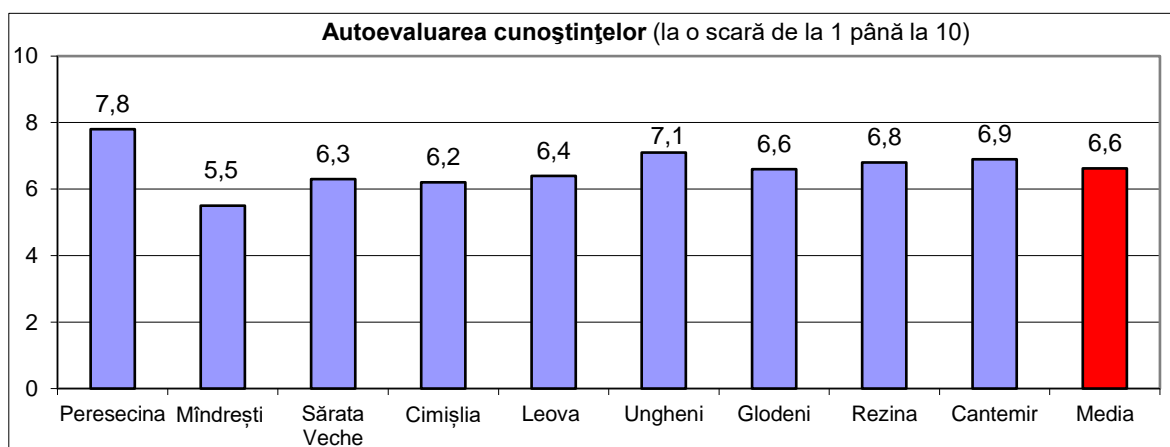
- **Ați participat în anul 2023 la seminare la subiectul integrității în serviciul public?**

În medie, fiecare al doilea respondent a remarcat că a participat la asemenea instruiți. În profilul APL nivelul de participare la instruiți diferă destul de mult: de la Cimișlia (32% din respondenți) și Glodeni (38%), în care se atestă o participare destul de joasă, până la 68% la Rezina, 69% - la Cantemir și 71% - la Mîndrești, unde situația pare a fi îmbucurătoare.



- **Cât de bine vă considerați familiarizat/ă cu subiectele ce țin de integritate/tratarea conflictelor de interese?** (la o scară de la 1 până la 10, unde 1 semnifică „nu cunosc deloc”, 10 – „cunosc la perfecție”)

Respondenții și-au apreciat destul de modest cunoștințele, media fiind de 6,6 puncte din 10. Este de remarcat că rezultatele sondajului efectuat de TI-Moldova în APC arată un nivel de autoevaluare a cunoștințelor destul de ridicat (media – 7,9 puncte)⁴, în autoritățile centrale existând o mai bună organizare și mai multe oportunități de a participa la instruiți desfășurate de ANI, CNA, IAP.

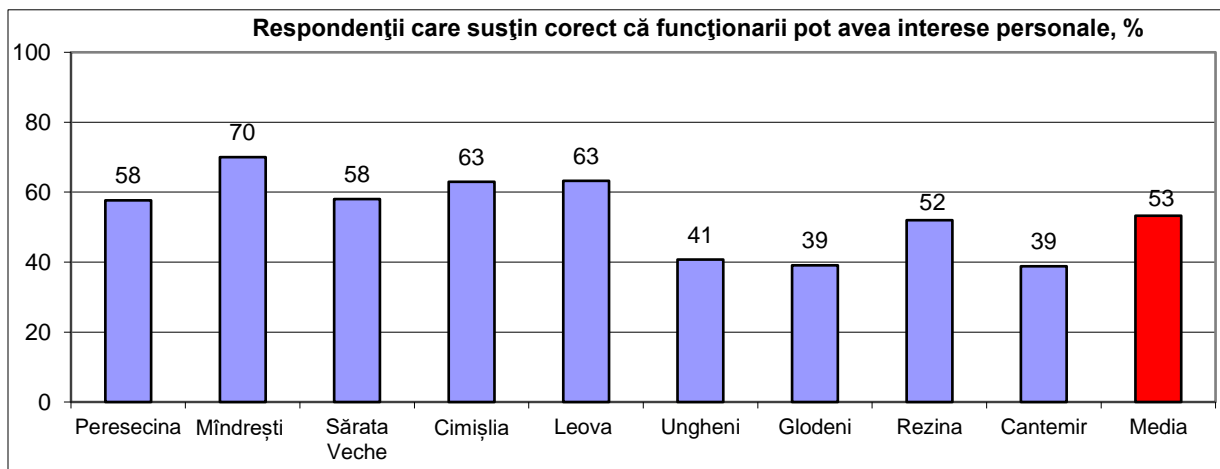
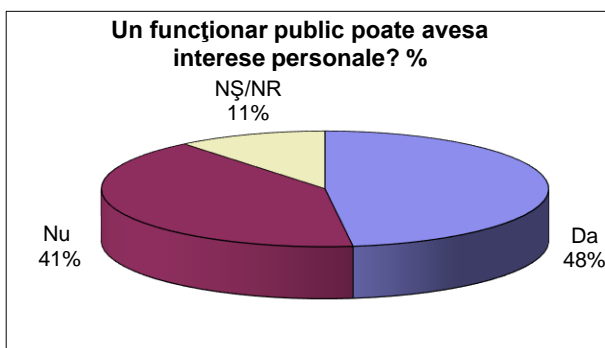


⁴ Transparency International – Moldova, *Calitatea politicilor anticorupție și climatul de lucru în autoritățile publice centrale* (Rezultatele sondajului funcționarilor publici), 2024, <https://www.transparency.md/wp-content/uploads/2024/07/Calitatea-politicilor-anticorupție-si-climatul-de-lucru-in-autoritatile-publice-centrale.pdf>

• **Un funcționar public poate avea interese personale?**

Rezultatele sondajului arată că cunoștințele respondenților în materie de integritate sunt insuficiente. Astfel, în medie, mai puțin de jumătate din respondenți (48%) consideră corect ca un funcționar public, ca și oricare altă persoană, are interese personale. Important este ca interesele personale, inclusiv cele care rezultă din relațiile cu persoanele apropiate, să nu influențeze asupra îndeplinirii obligațiilor și atribuțiilor funcționarului.

În profilul APL cei mai mulți respondenți care au răspuns corect la întrebare sunt de la primăriile Mîndrești (70%), Cimișlia, Leova (câte 63%) și Persecina (58%).



• **Exemple de interese personale ale unui funcționar public**

Majoritatea exemplelor invocate de respondenți sunt greșite, deoarece nu reflectă interese personale, ci situații de conflicte de interese consumate, incompatibilități, încălcări ale restricțiilor stabilite prin lege. Cele mai frecvente au fost exemplele de angajare de către un conducător al instituției publice/primar a rudelor în subordine nemijlocită.

În continuare sunt prezentate unele exemple, în redacția respondenților (toate exemplele – în anexele 1-9 la raport):

- „Luarea de către funcționar a unei decizii care îl vizează personal pe el sau familia sa” (chestionarul 6, Persecina);
- „Angajarea în subordinea unui funcționar a unei rude de gradul I; influențarea deciziei privind acordarea subvențiilor unei firme condusă de o rudă apropiată” (chestionarul 13, Persecina);
- „Funcționarul public folosește funcția ocupată pentru a susține un partid politic în campania electorală” (chestionarul 15, Cantemir);
- „Vine cumătrul la primar și cere urgent o bucată de teren care nu poate fi înstrăinat, iar primarul insistă la consiliu să-i dea cumătrului terenul” (chestionarul 2, Cimișlia);
- „Angajarea în funcții publice mari a rudelor, utilizarea de către conducător a mijloacelor financiare ale instituției publice pentru nevoi personale” (chestionarul 10, Cimișlia);
- „Luarea deciziilor în favoarea firmelor rudelor funcționarului la achizițiile publice” (chestionarul 2, Glodeni);
- „Consilier APL și concomitent angajat al aceleiași APL; consilier raional și conducător al unei instituții din subordinea APL II” (chestionarul 17, Glodeni);
- „Promovarea rudelor în anumite funcții în instituțiile publice, fără ca acestea să corespundă cerințelor postului” (chestionarul 2, Leova);
- „Luarea de mită, participarea funcționarului la luarea deciziilor în folosul său” (chestionarul 17, Leova);

- „Contractarea achizițiilor de la un agent economic care aparține rudelor; primarul și contabilul șef – rude de gradul I” (chestionarul 18, Leova);
- „Primarul are o întreprindere de familie, el înaintează la Consiliu proiectul unei decizii cu privire la anumite taxe locale pentru întreprinderi”; „persoana care ocupă o funcție publică facilitează activitatea companiei care îi aparține” (chestionarul 3, Cimișlia);
- „Emiterea sau semnarea unui act permisiv pentru sine și/sau membrii familiei sale” (chestionarul 7, Ungheni);
- „Primarul angajează nepoata în calitate de asistent social; primarul angajează fără concurs contabilul-șef la primărie” (chestionarul 10, Ungheni);
- „Angajarea de către conducătorul unei instituții publice a persoanelor apropiate, favorizarea lor în cazul plății premiilor, delegarea în deplasări și la studii” (chestionarul 8, Sărata Veche);
- „Angajarea rudelor în subordinea conducătorului” (chestionarul 11, Sărata Veche).

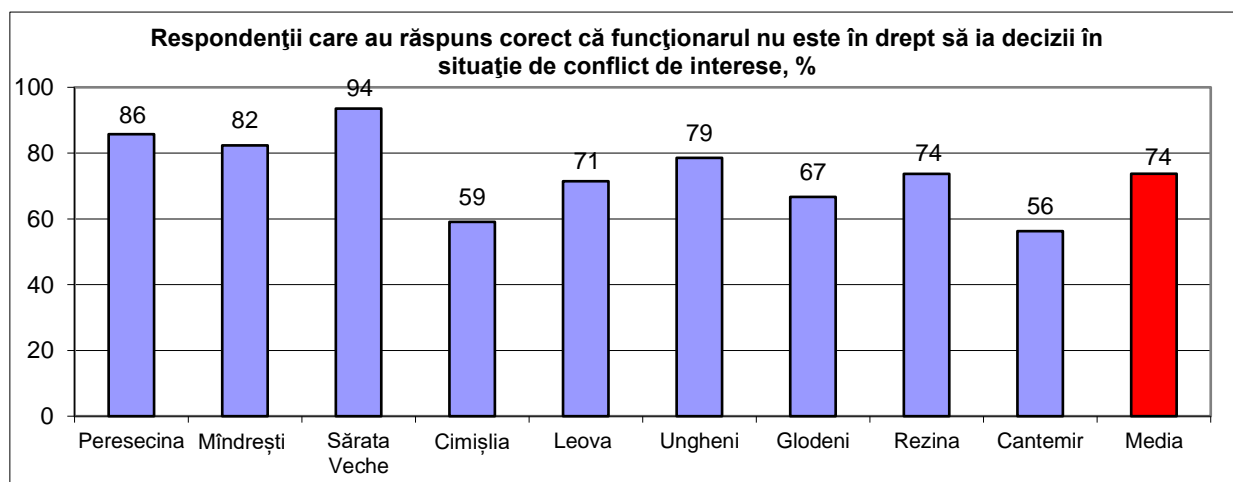
Unii respondenți au remarcat că nu au/nu știu/nu cunosc sau nu au întâlnit interese personale: „Nu cunosc interese personale” (chestionarul 14, Ungheni); „Nu cunosc așa exemple” (chestionarul 1, Cantemir); „Nu știu” (chestionarul 3, Persecina); „Nu cunosc/nu știu” (chestionarele 10, 12, 17, Sărata Veche); „Nu am interese personale” (chestionarul 14, Sărata Veche); „Nu am întâlnit interese personale” (chestionarul 16, Sărata Veche).

Doar puțini interlocutori au invocat interese personale firești pe care le are/le poate avea un funcționar public:

- „Îmbunătățirea situației financiare a familiei” (chestionarul 7, Persecina);
- „A primi în arendă un lot de pământ, ajutoare de la stat” (chestionarul 6, Mîndrești);
- „Funcționarul participă, în timpul liber, la activitatea unui ONG care protejează mediul” (chestionarul 8, Mîndrești);
- „Funcționarul public poate fi interesat să lucreze într-o echipă cu colegii de lucru, să facă schimb de experiență cu funcționarii din alte APL-uri” (chestionarul 10, Mîndrești);
- „Creștere profesională, stabilitate financiară” (chestionarul 17, Mîndrești);
- „Creșterea salariului, primirea premiilor” (chestionarul 3, Rezina);
- „Promovarea în funcția publică” (chestionarul 18, Rezina);
- „A avea și o altă activitate, în paralel cu funcția ocupată în APL” (chestionarul 13, Sărata Veche);
- „A fi membru al unui partid politic” (chestionarul 20, Cimișlia).

• **Funcționarul public este în drept să-și exercite atribuțiile, aflându-se în situație de conflict de interese?**

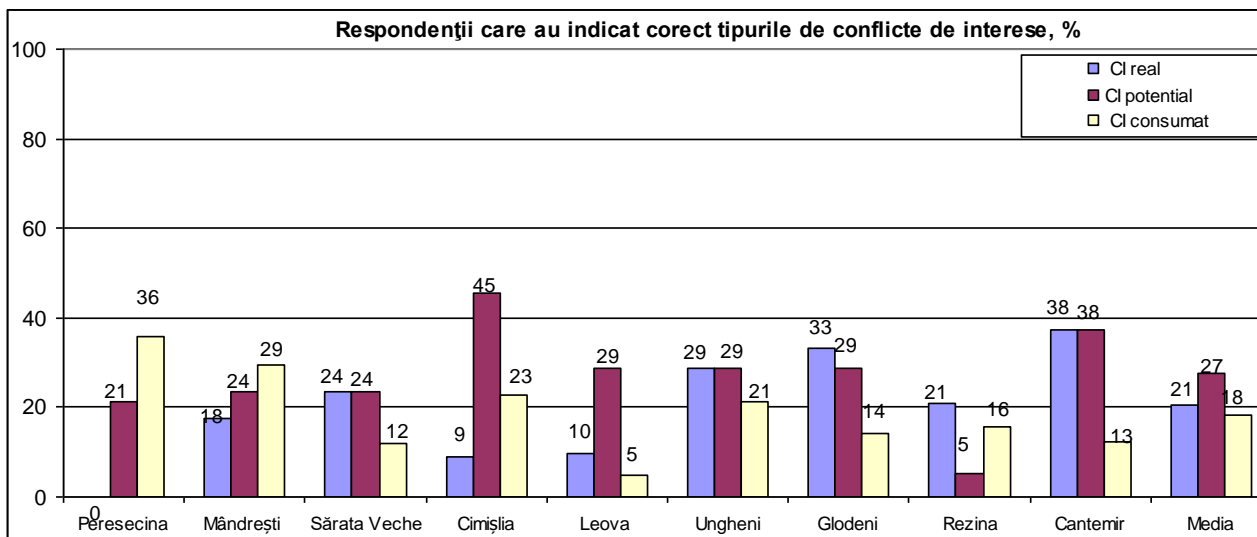
În medie, circa $\frac{3}{4}$ dintre respondenții din APL consideră corect că un funcționar public nu are dreptul de a lua decizii în situație de conflict de interese, aceștia fiind mai puțini, comparativ cu respondenții din sondajul efectuat de TI-Moldova în APC.⁵



⁵ Ibidem.

• **Identificarea situațiilor de conflicte de interese reale, potențiale, consumate**

Legea privind declararea averilor și a intereselor personale nr.133/2016 stabilește câteva tipuri de conflicte de interese: *real, potențial și consumat*.⁶ Fiind rugați să identifice, în baza unor exemple, tipurile de conflicte de interese, doar o mică parte din respondenți le-a identificat corect: în cazul conflictului de interese real – în medie, 21% din respondenți; conflictului de interese potențial – 27%; conflictului de interese consumat – 18%. Răspunsurile relevă o cunoaștere slabă a cadrului legal la acest capitol. De remarcat că respondenții din APC sunt familiarizați mai bine decât cei din APL, dar nu în măsură suficientă cu noțiunile în cauză.⁷



Cine sunt persoanele apropiate?

Respondenții nu sunt bine familiarizați și cu noțiunea de *persoane apropiate*. Cunoașterea acestei noțiuni este importantă la identificarea și declararea conflictelor de interese, iar Legea nr.133/2016 stabilește lista acestor persoane.⁸ Majoritatea respondenților atribuie corect la persoane apropiate soțul/soția, copiii, părinții, însă o parte considerabilă din respondenți nu cunosc că la atare persoane se referă și bunicii, nepoții, unchii/mătușele, concubinii/concubinele, socrii.

Este de remarcat că o parte din respondenți au inclus în lista persoanelor apropiate finii, nănașii și cumetrii. Deși conform legii enunțate aceste persoane nu se referă la *persoane apropiate*, respondenții înțeleg că interesele personale care apar din relațiile cu aceste persoane pot conduce la apariția conflictelor de interese.

Care din următoarele categorii de persoane se referă la persoane apropiate?

Respondenții care au răspuns greșit la întrebare, %

| | Peresecina | Mândrești | Sărata Veche | Cimișlia | Leova | Ungheni | Glodeni | Rezina | Cantemir | Media |
|--------------------|------------|-----------|--------------|----------|-------|---------|---------|--------|----------|-------|
| Soțul/soția | 7 | 24 | 12 | 5 | 0 | 4 | 10 | 11 | 13 | 9 |
| Copiii | 7 | 29 | 35 | 9 | 0 | 7 | 29 | 11 | 19 | 15 |
| Finii și nănașii * | 7 | 29 | 18 | 23 | 48 | 32 | 10 | 11 | 19 | 23 |
| Părinții | 36 | 47 | 53 | 14 | 10 | 46 | 24 | 11 | 13 | 28 |
| Bunicii | 86 | 59 | 76 | 59 | 10 | 46 | 52 | 53 | 81 | 58 |
| Nepoții | 79 | 59 | 76 | 55 | 67 | 61 | 62 | 58 | 100 | 67 |
| Frații și surorile | 57 | 47 | 41 | 9 | 29 | 36 | 19 | 11 | 313 | 29 |
| Cumetrii * | 14 | 0 | 6 | 5 | 24 | 36 | 24 | 16 | 13 | 17 |

⁶Articolul 12 din lege, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142501&lang=ro#.

⁷ Exemplele de conflict de interese real și potențial au fost identificate corect, respectiv, de 65% și 54% din respondenții din APC, iar conflictul consumat – doar circa 1/3 din respondenți).TI - Moldova, *Calitatea politicilor anticorupție și climatul de lucru în autoritățile publice centrale*, 2024, <https://www.transparency.md/wp-content/uploads/2024/07/Calitatea-politicilor-anticorupție-si-climatul-de-lucru-in-autoritatile-publice-centrale.pdf>

⁸ Articolul 2 (noțiuni) din lege, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142501&lang=ro#

| | | | | | | | | | | |
|-------------------------|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|
| Unchii/mătușile | 79 | 88 | 82 | 5 | 67 | 71 | 76 | 74 | 88 | 76 |
| Concubinul/na | 71 | 94 | 82 | 77 | 57 | 75 | 67 | 84 | 56 | 74 |
| Socrii | 71 | 88 | 82 | 68 | 48 | 75 | 57 | 63 | 69 | 69 |
| Foștii/actualii colegi* | 7 | 6 | 0 | 0 | 0 | 4 | 5 | 0 | 6 | 3 |

* Potrivit legislației, persoanele respective nu se referă la persoane apropiate.

• **Sancțiuni privind nedeclararea averii și intereselor personale, neraportarea conflictelor de interes**

Pentru a atrage atenția respondenților asupra răspunderii pentru încălcarea cerințelor de declarare a averilor și intereselor personale și de raportare a conflictelor de interes, aceștia au fost rugați să selecteze din câteva opțiuni varianta corectă a sancțiunilor. Constatăm că respondenții cunosc mai bine despre sancțiunea pentru nedeținerea declarației de avere și interese personale (în medie, au răspuns corect 58% din respondenți), în cazul răspunderii pentru nedeclararea conflictului de interes doar ¼ din respondenți au indicat corect sancțiunea. Deși cunoașterea exactă a sancțiunilor n-ar fi obligatorie, necunoașterea lor nu liberează de răspundere persoanele care nu le respectă.

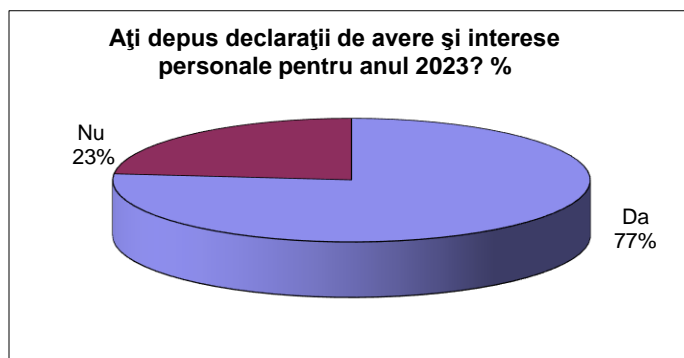
Potrivit legislației în vigoare, care este pedeapsa pentru...

% respondenților care au indicat corect sancțiunea/pedeapsa

| | Peresecina | Mândrești | Sărata Veche | Cimișlia | Leova | Ungheni | Glodeni | Rezina | Cantemir | Media |
|--|------------|-----------|--------------|----------|-------|---------|---------|--------|----------|-------|
| Nedeținerea declarației de avere și interese personale | 71 | 47 | 65 | 68 | 71 | 39 | 52 | 53 | 63 | 58 |
| Nedeclararea situației de conflict de interes | 7 | 18 | 47 | 18 | 29 | 32 | 24 | 26 | 19 | 25 |

3. Depunerea declarațiilor de avere și interese. Eventuale probleme la completarea și depunerea acestora

Fiind întrebați dacă au depus declarații de avere și interese personale pentru anul 2023, în medie, 77% din respondenți au răspuns afirmativ, iar 23% au indicat că nu le-au depus, eventual din motiv că la momentul efectuării sondajului termenul pentru depunerea declarațiilor încă n-a expirat.⁹ Fiecare al 10-lea respondent din cei ce au depus declarații a menționat că s-a confruntat cu probleme la completarea și depunerea acestora.



În profilul autorităților, respondenții din Leova, Sărata Veche, Rezina și Ungheni au remarcat mai frecvent despre deficiențe la completarea și depunerea declarațiilor, inclusiv despre cele de ordin tehnic, legate de funcționarea sistemului E-Declarații al ANI și de reflectarea la valoarea de piață a bunurilor imobile (*opiniile de mai jos sunt expuse în redacția respondenților*):

- „Programul funcționa extrem de încet, a fost greu de depus declarația; am avut probleme la completarea valorii de piață a casei” (chestionarul 10, Mândrești);
- „Evaluarea valorii de piață a bunurilor imobile” (chestionarul 8, Ungheni);
- „La depunerea declarației anuale programul funcționa foarte greu” (chestionarul 8, Sărata Veche);
- „Primăria a introdus târziu în program datele contabile, motiv pentru care consilierii nu puteau depune declarația la timp” (chestionarul 2, Rezina).

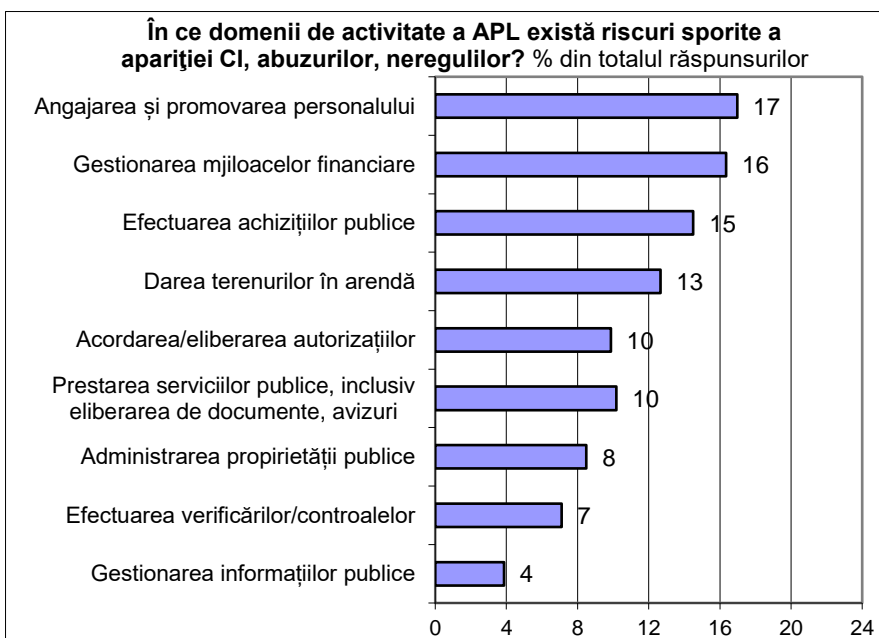
⁹ În unele APL sondajul s-a desfășurat în februarie-martie 2024.

4. Percepții privind existența conflictelor de interese, abuzurilor, neregulilor și disponibilitatea denunțării acestora

- **În ce domenii de activitate ale APL în care lucrați există riscuri sporite a apariției conflictelor de interese, a abuzurilor și neregulilor?**

Fiind rugați să indice în ce domenii de activitate ale APL în care lucrează există riscuri sporite de apariție a cazurilor de conflicte de interese și de corupție, în medie per toate APL incluse în sondaj, respondenții au menționat: angajarea și promovarea personalului (17% din totalul răspunsurilor), gestionarea mijloacelor financiare (16%), efectuarea achizițiilor publice (15%) și darea terenurilor în arendă (13%).

Detaliile privind opiniile respondenților în profilul APL pot fi vizualizate în anexele 1-9, întrebarea 11).



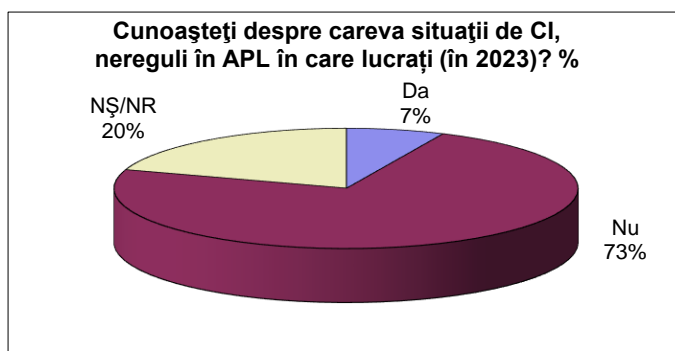
Pentru a reduce riscurile enunțate conducerea APL ar trebui să ia în considerație opiniile respondenților, să sporească controlul intern în aceste domenii și să asigure transparență în domeniile respective, inclusiv prin includerea informațiilor în rapoartele de activitate și plasarea datelor pe paginile web ale APL.

- **Cunoașteți careva situații de conflicte de interese, corupție, nereguli în APL care ar fi avut loc în a. 2023?**

În medie, 7 % dintre respondenți au remarcat că știu despre cazuri de conflicte de interese, nereguli, corupție care ar fi avut loc în anul 2023 în APL în care lucrează, 73 % – nu cunosc, iar 20% n-au răspuns la întrebare.

Printre asemenea situații au fost invocate:

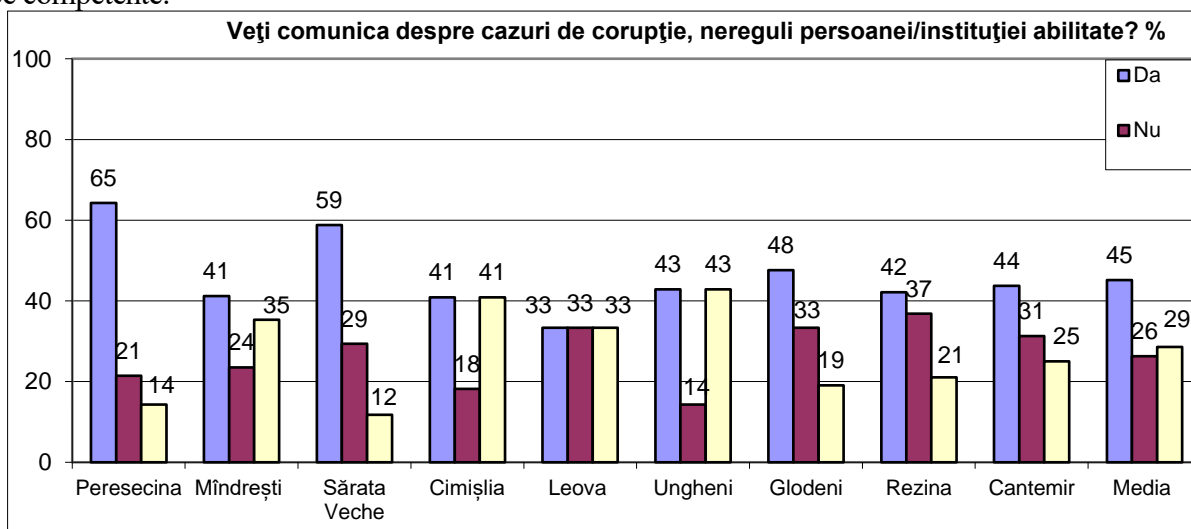
- „Conducătorul unei întreprinderi municipale încheie contracte de achiziții publice cu un agent economic condus de fiica lui” (chestionarul 19, Ungheni);
- „Un consilier local lucrează în paralel la o întreprindere municipală din Rezina” (chestionarul 8, Rezina);
- „Consilierul local/orășenesc și raional n-a declarat venitul în declarația de avere și interese în sumă de 651 mii lei. Primarul n-a declarat venitul obținut în urma prestării serviciilor în bază de contract în aceeași primărie” (chestionarul 2, Rezina);
- „Abateri la darea terenurilor primăriei în arendă, la efectuarea achizițiilor publice” (chestionarul 2, Glodeni);
- „Persoana nu a declarat conflictul de interese atunci când a angajat la liceu tatăl, fratele” (chestionarul 17, Glodeni).



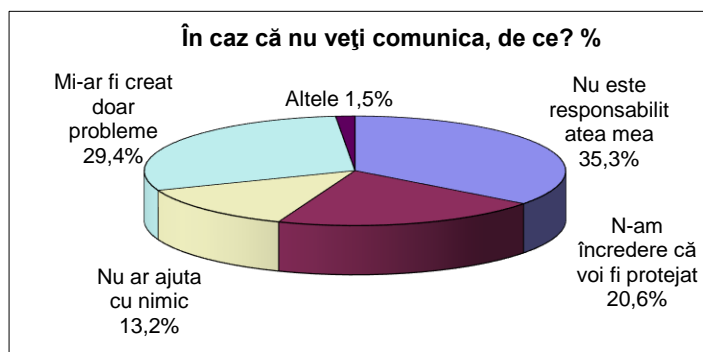
- ***Dacă ați cunoaște despre careva cazuri de corupție, abateri/nereguli din APL în care lucrați., veți comunica despre aceasta persoanei/instituției abilitate?***

În medie, doar 45% din toți respondenții sunt decizi să comunice despre cazuri de corupție, conflicte de interese și nereguli care ar avea loc în instituția în care lucrează, 26% – susțin că nu le vor raporta și 29% – n-au răspuns/au evitat să răspundă la întrebare. Printre cei mai decizi să comunice despre corupție și nereguli sunt respondenții din Persecina, Sărata Veche și Glodeni.

În acest context este de menționat că potrivit Legii integrității nr. 82/2017¹⁰ agenții publice care cunosc cazuri de manifestări de corupție, practici ilegale și lipsite de etică ce amenință interesul public din cadrul entităților din care fac parte sau din cadrul entităților private cu care se află în raporturi de serviciu sunt în drept să depună o sesizare la conducătorul entității publice sau, după caz, la autoritatea anticorupție responsabilă, alte autorități publice competente.

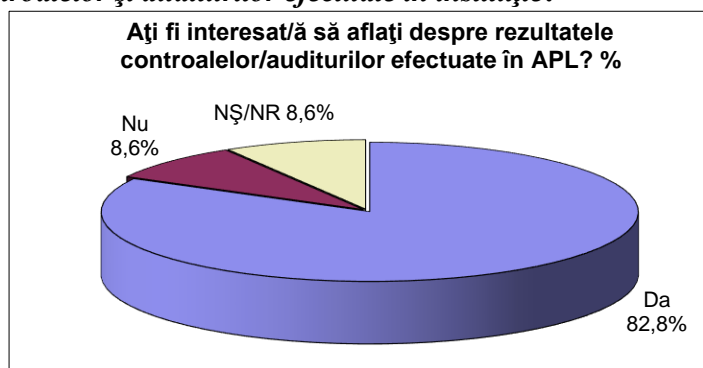


Respondenții care nu sunt dispuși să comunice despre asemenea cazuri au invocat printre principalele motive faptul că aceasta nu este responsabilitatea lor (în medie, 35,3% din respondenți), că le-ar fi creat doar probleme (29,4%), că nu au încredere că vor fi protejați ca avertizori de integritate (20,6%) și că denunțul le-ar fi creat doar probleme.



- ***Ați fi interesat/ă să aflați despre rezultatele controalelor și auditurilor efectuate în instituție?***

În medie, 4/5 din respondenți sunt interesați să afle despre rezultatele controalelor și auditurilor efectuate în APL. În acest sens conducerea autorităților locale ar trebui să transparentizeze rapoartele de audit intern și, după caz, de audit ale Curții de Conturi, precum și rezultatele controalelor efectuate de diferite organe statale, inclusiv prin publicarea acestora pe pagina web a APL.



¹⁰ Articolul 18 din Legea integrității nr. 82/2017, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142657&lang=ro#.

- **Care ar trebui să fie salariul lunar al angajaților instituției pentru a evita tentația de a lua plăți neoficiale?**

Deși majoritatea respondenților nu văd diferența dintre o întrebare ce ține de un salariu care ar permite un trai decent și cea care se referă la un salariu care n-ar genera corupție, totuși, unii respondenți au remarcat corect că majorarea salariilor nu-i face integri pe funcționarii publici:

- Cât n-ar fi de mare salariul, moldoveanul tot va lua mită. Cu cât mai mult are, cu atât mai mult vrea să aibă...” (chestionarul 2, Rezina);
- „Neluarea mitei nu depinde de mărimea salariului. Chiar dacă salariul este foarte mare, un om necinstit va lua mită” (chestionarul 8, Glodeni);
- „Cât n-ar fi fost de mare salariul, persoana ar putea dori mai mult și mai mult... mărimea salariului nu îl va opri să ia mită,, (chestionarul 2, Cimișlia).

(Mii MDL)

| | Peresecina | Mândrești | Sărata Veche | Cimișlia | Leova | Ungheni | Glodeni | Rezina | Cantemir | Media |
|---------------------------|------------|-----------|--------------|----------|-------|---------|---------|--------|----------|-------|
| Funcționar de rând în APL | 14 | 12 | 15 | 15 | 15 | 19 | 17 | 26 | 18 | 17 |
| Primar | 25 | 23 | 25 | 24 | 25 | 32 | 25 | 31 | 27 | 26 |
| Ministru | 32 | 31 | 32 | 34 | 38 | 44 | 32 | 34 | 32 | 34 |

Respondenții ar dori pentru funcționarii de rând din APL un salariu de 1,6 ori mai mare decât câștigul salarial mediu lunar brut din sectorul bugetar¹¹, pentru un primar – un salariu de 2,5 ori mai mare, iar pentru un ministru – de 3,3 ori mai mare decât câștigul salarial mediu lunar brut din sectorul bugetar. Multiplele propuneri de a majora nivelul de salarizare în APL pentru a asigura atragerea unor specialiști calificați și îmbunătăți activitatea APL sunt expuse la întrebarea 19 din anexele 1-9 la prezentul raport).

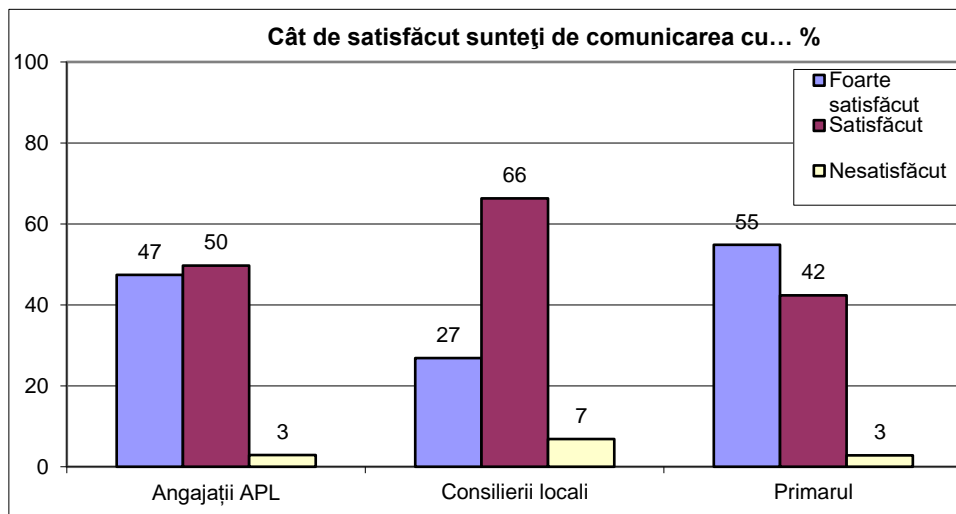
5. Climatul de lucru în APL

- **Satisfacția de comunicarea cu colegii, șeful nemijlocit și conducerea**

Aproape toți respondenții (în medie, circa 97%) sunt satisfăcuți de comunicarea cu angajații primăriei și cu primarul din localitate, ceva mai puțini (93%) – de comunicarea cu consilierii locali.

Respondenții care n-au fost satisfăcuți de procesul de comunicare, în special cu consilierii locali, au atras atenția asupra faptului că aceștia nu se implică activ în viața comunității și că populația din localitate nu-i cunoaște:

- „Oamenii din sat nu cunosc cine sunt consilierii locali, trebuie de informat oamenii prin diferite modalități despre ședințele consiliului” (chestionarul 10, Sărata Veche);
- „Consilierii locali nu se implică în activitățile realizate de primărie” (chestionarul 17, Mândrești);



¹¹ Potrivit Biroului Național de Statistică, câștigul salarial mediu lunar brut în sectorul bugetar a constituit 10484 de lei în anul 2023, https://statistica.gov.md/ro/statistic_indicator_details/2.

- E nevoie de o mai bună informare despre deciziile luate de conducerea APL și de către consilierii locali” (chestionarul 3, Sărata Veche);
- „Cât mai multă comunicare cu publicul și între subdiviziunile primăriei” (chestionarele 5, 7, Ungheni);
- „Implicarea mai mare a consilierilor locali în procesul de luare a deciziilor” (chestionarul 2, Glodeni);
- „E nevoie de mai multă ordine și responsabilitate, sancțiuni atunci când nu se îndeplinesc sarcinile/obligațiile” (chestionarul 9, Glodeni).

6. Subiecte de instruire solicitate de respondenți

• *La ce subiecte ce țin de activitatea Dvs. profesională ați dori să fiți informați/instruiți?*

Fiind rugați să indice la ce subiecte ce țin de activitatea lor profesională ar dori să fie informați/instruiți, respondenții au solicitat, cu precădere, familiarizarea cu legislația ce ține de funcționarea APL, drepturile și obligațiile aleșilor locali, procesul bugetar și gestiunea patrimoniului/ mijloacelor financiare în APL. Totodată, respondenții au invocat frecvent necesitatea familiarizării cu legislația privind integritatea în serviciul public (asigurarea accesului la informații, transparența în procesul decizional, completarea și depunerea declarațiilor de avere și interese, tratarea conflictelor de interese, efectuarea achizițiilor publice). Respondenții sunt interesați și de experiența activității altor APL, în speță, a celor din Uniunea Europeană în vederea preluării bunelor practici.

Mai jos sunt expuse unele solicitări ale respondenților (*informații detaliate – în anexele 1-9, întrebarea 18*):

- „Cadrul legal în domeniul APL, modificările recente la el” (chestionarele 18, 24, 25, Ungheni);
- „Experiențe și bune practici în activitatea altor APL, în special din Uniunea Europeană” (chestionarul 7, Ungheni);
- „Strategia de dezvoltare a localității; scrierea proiectelor de atragere a mijloacelor donatorilor străini” (chestionarul 19, Ungheni);
- „Transparența în procesul decizional, asigurarea accesului la informații de interes public” (chestionarul 18, Ungheni);
- „Accesul la informațiile de interes public; prelucrarea datelor cu caracter personal” (chestionarul 5, Peresecina);
- „Rezultatele controalelor și auditurilor efectuate în primărie” (chestionarul 3, Sărata Veche);
- „Planificarea și realizarea achizițiilor publice” (chestionarul 8, Sărata Veche);
- „Legislația ce ține de activitatea APL” (chestionarele 1, 8, 10, Sărata Veche);
- „Accesul la informații de interes public; transparența în procesul decizional - participarea cetățenilor la luarea deciziilor” (chestionarul 2, Rezina);
- „Scrierea proiectelor de grant pentru obținerea fondurilor necesare dezvoltării orașului” (chestionarul 8, Rezina);
- „Sancțiuni pentru nerespectarea legislației, inclusiv pentru corupție (mai ales, pentru cazurile de dare/luare de mită la judecători)” (chestionarul 13, Rezina);
- „Crearea și funcționarea parteneriatelor publice-private – cadrul legal și practicile/experiențele acumulate” (chestionarul 14, Rezina);
- „Crearea și funcționarea parteneriatelor publice-private” (chestionarul 6, Mîndrești);
- „Legislația fiscală, în special regulile și tehnicile de percepere și colectare a datoriei” (chestionarul 8, Mîndrești);
- „Legislația ce ține de prevenirea și combaterea corupției, cum se aplică în RMoldova, cum sunt trași la răspundere cei care o încalcă (mai ales, cei cu posturi mari în stat)” (chestionarul 13, Mîndrești);
- „Completarea declarațiilor de avere și interese (ANI)” (chestionarul 4, Glodeni);
- „Restricții, incompatibilități, interdicții, limitări în activitatea în serviciul public” (chestionarele 5, 8, Glodeni);
- „Planificarea și executarea bugetului, transparența decizională” (chestionarul 19, Glodeni);
- „Controlul intern managerial, managementul timpului de lucru” (chestionarul 20, Glodeni);
- „Gestiunea mijloacelor financiare în APL ” (chestionarul 14, Glodeni);
- „Prevenirea abuzurilor/corupției, analiza riscurilor” (chestionarul 2, Cimișlia);

- „Procesul de elaborare și aprobare a actelor normative, transparența decizională” (chestionarul 3, Cimișlia);
- „Planificarea și efectuarea achizițiilor publice, tratarea conflictelor de interese, taxele locale” (chestionarul 8, Cimișlia);
- „Controlul și auditul intern în APL-uri” (chestionarul 10, Cimișlia);
- „Cursuri de management al proiectelor” (chestionarul 14, Cimișlia);
- „Modificările în cadrul legal ce țin de activitatea APL și a aleșilor locali” (chestionarul 15, Cimișlia);
- „Utilizarea programelor de contabilitate – ele se modifică destul de des, fără instruirea personalului” (chestionarul 2, Cantemir);
- „Legislația care ține de activitatea APL și a aleșilor locali – instruire de cel puțin o dată la doi ani” (chestionarul 3, Cantemir);
- „Tratarea și soluționarea conflictelor de interese în serviciul public” (chestionarele 4, 15, Cantemir).

7. Propunerile respondenților de a îmbunătăți activitatea APL

Fiind rugați să vină cu propuneri de îmbunătățire a activității APL, inclusiv a climatului de lucru, marea parte a respondenților a sugerat îmbunătățirea comunicării aleșilor locali cu populația, sporirea transparenței în activitatea APL, asigurarea angajării și promovării merituoase a cadrelor; familiarizarea consilierilor locali cu legislația privind activitatea APL și integritatea instituțională. Totodată, respondenții consideră necesară majorarea salariilor în APL; angajarea cadrelor calificate, implicarea mai activă a cetățenilor în viața comunității.

Iată o selecție a propunerilor respondenților:

- „Implicarea mai activă a cetățenilor și a părților interesate în activitățile din localitate” (chestionarul 2, Peresecina);
- „Instruirea frecventă a angajaților primăriei; schimbul de experiență cu activitatea primăriilor din alte localități” (chestionarul 6, Peresecina);
- „Mai multe instruirii diferite – personal mai bine informat și pregătit” (chestionarul 8, Peresecina);
- „Ridicarea salariilor angajaților primăriei” (chestionarele 9, 10, 12 Peresecina);
- „Conlucrarea permanentă a consilierilor cu angajații și conducerea primăriei” (chestionarul 10, Ungheni);
- „Majorarea salariilor; instruirea aleșilor locali – permanentă” (chestionarul 18, Ungheni);
- „Mai multă comunicare a conducerii cu angajații, inclusiv prin ședințe comune; seminare/instruirii pentru angajați pentru a spori nivelul de profesionalism” (chestionarul 18, Ungheni).
- „Participarea angajaților primăriei la cât mai multe instruirii pentru a cunoaște și aplica mai bine legislația” (chestionarele 3, 5, 11, 17, Sărata Veche);
- „O mai bună informare a populației despre activitatea primăriei și consiliului local; asigurarea angajaților primăriei cu mobilier și birotică” (chestionarul 10, Sărata Veche);
- „Avem nevoie în primărie de tehnică/calculatoare performante dotate cu toate cele necesare, condiții de muncă mai bune (mobilier, scaune). Sunt necesare mai mult instruirii pentru angajații primăriei și locuitorii satului” (chestionarul 14, Sărata Veche);
- „Implicarea tuturor aleșilor locali, activiștilor, oamenilor simpli) în procesul decizional, informarea mai bună a cetățenilor despre proiectele deciziilor și documentele aprobate, despre impactul acestora pentru dezvoltarea localității” (chestionarul 2, Rezina);
- „Mai multă transparență în activitatea primăriei, inclusiv plasarea informațiilor pe pagina sa web” (chestionarul 3, Rezina);
- „Cât mai multă comunicare cu consilierii și cu populația din localitate” (chestionarul 6, Rezina);
- „Comunicare activă cu publicul, întâlniri reale cu locuitorii” (chestionarul 7, Rezina);
- „Trebuie să se acorde mai multă atenție transparenței decizionale. Primăria trebuie să informeze bine consilierii, să le ofere documente confirmative, contabile – nu vorbe!” (chestionarul 13, Rezina);
- „Majorarea salariilor angajaților după criteriul volumului de muncă depus și de exercitare a atribuțiilor” (chestionarul 14, Rezina);
- „Să avem programe informaționale care să ne ușureze lucrul, de exemplu, evidența diferitor documente – de acces la informații, petiții, eliberarea a diferitor certificate etc.” (chestionarul 16, Rezina);

- „Ședințe deschise, mai multă comunicare cu cetățenii” (chestionarul 18, Rezina);
- „Lucru în echipă, comunicare și sprijin reciproc” (chestionarul 7, Mîndrești);
- „Utilizarea largă a sistemelor informaționale de evidență a corespondenței, petițiilor, în contabilitate ș.a.; dezvoltarea competențelor angajaților; asigurarea transparenței în activitate și comunicarea eficientă cu angajații primăriei și populația” (chestionarul 8, Mîndrești);
- „A angaja personal competent, a îmbunătăți comunicarea, a crește transparența în activitatea primăriei” (chestionarul 5, Leova);
- „Schimb de experiență și competiție în activitatea APL” (chestionarul 11, Leova);
- „Organizarea instruirilor și informarea despre modificările care au intervenit în cadrul legal, în special cel contabil și cel ce ține de activitatea în APL. Prevederile legale trebuie cunoscute și aplicate în practică” (chestionarul 13, Leova);
- „Atragerea și promovarea tinerilor specialiști” (chestionarul 16, Leova);
- „Aplicarea corectă a legislației, spirit de inițiativă în atragerea și realizarea proiectelor și finanțărilor externe, identificarea problemelor reale cu care se confruntă localitatea, dialogul activ și deschis cu cetățenii” (chestionarul 3, Glodeni);
- „Îmbunătățirea condițiilor de muncă, majorarea salariilor” (chestionarul 4, Glodeni);
- „Mai mult lucru în echipă în cadrul primăriei, îmbunătățirea serviciilor de gospodărie comunală, comunicare mai bună cu locuitorii orașului” (chestionarul 5, Glodeni);
- „Mai multă transparență în activitatea primăriei și mai puțină birocrație. La conducere – oameni competenți, nu cei numiți pe linie de partid” (chestionarul 9, Glodeni);
- „Mai multă transparență în gestionarea banilor publici” (chestionarul 14, Glodeni);
- „Conlucrare între specialiștii primăriei, transparență în activitatea acestora, discuții cu primarul și viceprimarul, totul să se facă cinstit și legal” (chestionarul 2, Cimișlia);
- „Conlucrarea între secțiile primăriei, motivarea angajaților inclusiv prin salarii decente, angajarea de noi specialiști” (chestionarul 6, Cimișlia);
- „Mai multe instruirii pentru angajații primăriei, schimb de experiență cu alte APL” (chestionarul 14, Cimișlia);
- „Utilizarea unor sisteme informaționale mai noi, inclusiv atunci când e vorba de evidența corespondenței, mai ales a solicitărilor de informații și a petițiilor” (chestionarul 10, Cimișlia);
- „A motiva angajații prin oportunități de instruire, deplasări și majorare a salariilor” (chestionarul 20, Cimișlia);
- „A crește transparența activității primăriei, potrivit Legii 148/2023 cu privire la accesul la informațiile de interes public” (chestionarul 3, Cantemir);
- „Pentru a îmbunătăți activitatea primăriei și a reduce riscul conflictelor de interese trebuie de înăspri prevederile legale care vizează relațiile dintre șefi – rude/subalterni (nănășism, cumătrism)” (chestionarul 8, Cantemir);
- „Comunicare mai bună, lucru în echipă, instruirii pentru funcționari în dependență de specializarea acestora” (chestionarul 9, Cantemir).

(Răspunsurile sunt expuse în redacția interlocutorilor, informațiile complete pot fi vizualizate, în profilul APL, în anexele 1-9 la prezentul raport, întrebarea 19).

Concluzii și recomandări

Rezultatele sondajului atestă un nivel insuficient de familiarizare a aleșilor locali și a angajaților din APL cu legislația ce ține de integritate, inclusiv de tratare a conflictelor de interese, fiind necesare măsuri eficiente pentru a îmbunătăți cunoașterea și aplicarea în practică a cadrului legal din domeniu.

Astfel, în medie, doar fiecare al doilea respondent a menționat că a participat în anul 2023 la instruirea la subiectul integrității, inclusiv al tratării conflictelor de interese, în unele APL nivelul de participare la atare instruire fiind foarte jos (de ex., în primăria Cimișlia la instruire au participat 32% din respondenți, la Glodeni - 38%). Și aprecierea de către respondenți a propriilor cunoștințe în acest domeniu este destul de modestă, media fiind de 6,6 puncte din 10 posibile.

Doar circa jumătate din respondenți (48%) consideră corect ca un funcționar public, ca și oricare altă persoană, are interese personale. Majoritatea exemplelor de interese personale invocate de respondenți sunt greșite, deoarece nu reflectă interese personale, ci situații de conflicte de interese consumate, incompatibilități, încălcări ale restricțiilor stabilite prin lege. Au fost și respondenți care au remarcat că nu au/nu au întâlnit interese personale.

Chiar dacă majoritatea respondenților au atribuit corect la persoane apropiate soțul/soția, părinții și copiii, o mare parte din interlocutori n-au referit la asemenea persoane bunicii, nepoții, unchii/mătușele, concubinii/concubinele și socrii. Respondenții nu înțeleg și nu disting diferite tipuri de conflicte de interese (reale, potențiale și consumate) prevăzute în legislație, nu știu ce sancțiuni riscă în cazul nerespectării cerințelor de declarare a averilor și intereselor personale și de raportare a conflictelor de interese.

În ceea ce privește depunerea declarațiilor de avere și interese pentru anul 2023, în medie, cca 77% din respondenți susțin că le-au depus, iar 23% – nu le-au depus.¹² Fiecare al 10-lea respondent din cei ce au depus declarații a menționat că s-a confruntat cu probleme la depunere/completare, inclusiv de ordin tehnic, legate de funcționarea sistemului E-Declarații al ANI, precum și de reflectarea bunurilor mobile și imobile la valoarea de piață.

Printre domeniile de activitate ale APL în care există riscuri sporite de apariție a conflictelor de interese și a corupției au fost remarcate, în special: angajarea și promovarea personalului, gestionarea mijloacelor financiare, efectuarea achizițiilor publice și darea terenurilor în arendă. În medie, 7 % din respondenți au menționat că știu despre cazuri de corupție, conflicte de interese, nereguli care au avut loc în APL în care lucrează în anul 2023, 73 % – nu cunosc, iar 20% au evitat să răspundă la întrebare. Printre atare exemple au fost invocate: încheierea de către un conducător al întreprinderii municipale a contractelor de achiziții publice cu un agent economic condus de fiica lui, cumularea funcției de consilier local cu activitatea la o întreprindere municipală fondată de consiliul local.

Deși majoritatea respondenților nu văd diferență dintre o întrebare ce ține de un salariu care ar permite un trai decent și cea care se referă la un salariu care n-ar genera corupție, totuși, unii respondenți au remarcat corect că majorarea salariilor nu-i face integri pe funcționarii publici: „Neluarea mitei nu depinde de mărimea salariului. Chiar dacă salariul este foarte mare, un om necinstit va lua mită” (Glodeni); „Cât n-ar fi fost de mare salariul, persoana ar putea dori mai mult... mărimea salariului nu o va opri să ia mită” (Cimișlia).

Disponibilitatea respondenților de a denunța cazuri de corupție, conflicte de interese și nereguli din instituția în care lucrează este destul de joasă – în medie, doar 45% din respondenți sunt decizi să le raporteze, 26% – susțin că nu le vor raporta și 29% – au evitat să răspundă la întrebare. Printre cei mai decizi să le denunțe sunt respondenții din Persecina, Sărata Veche și Glodeni. Respondenții care nu sunt dispuși să semnaleze despre asemenea cazuri au invocat printre motive că aceasta nu este responsabilitatea lor, că denunțul le-ar fi creat doar probleme și că nu au încredere că vor fi protejați ca avertizori de integritate.

¹² Eventual din motiv că la efectuarea sondajului în unele APL (februarie-martie 2024) termenul pentru depunerea declarațiilor anuale pentru anul 2023 încă n-a expirat.

Aproape toți respondenții (cca 97%) sunt satisfăcuți de comunicarea cu angajații primăriei și cu primarul din localitate, ceva mai puțini (93%) – de comunicarea cu consilierii locali. Persoanele nemulțumite de procesul de comunicare, în special cu consilierii locali, au atras atenția asupra faptului că aceștia nu se implică activ în viața comunității și că populația nu-i cunoaște.

Fiind rugați să indice la ce subiecte ce țin de activitatea lor profesională ar dori să fie informați/instruiți, respondenții au solicitat, cu precădere, familiarizarea cu legislația ce ține de funcționarea APL; drepturile și obligațiile aleșilor locali; procesul bugetar și gestiunea patrimoniului/mijloacelor financiare în APL. Totodată, respondenții au invocat frecvent necesitatea familiarizării la subiectul integrității în serviciul public (asigurarea accesului la informații, transparența în procesul decizional, completarea și depunerea declarațiilor de avere și interese, tratarea conflictelor de interese, efectuarea achizițiilor publice).

Respondenții au venit cu propuneri de îmbunătățire a activității APL, invocând, de regulă, necesitatea unei mai bune comunicări a aleșilor locali cu populația; sporirea transparenței în activitatea APL; asigurarea angajării și promovării merituoase a cadrelor; majorarea salariilor angajaților APL; angajarea cadrelor calificate; schimbul de experiență cu alte APL, în special, din Uniunea Europeană pentru a putea prelua bunele practici.

Pornind de la cele sus-menționate, conducătorii APL ar trebui să solicite de la Autoritatea Națională de Integritate, Centrul Național Anticorupție, Institutul de Administrare Publică desfășurarea instruirilor la subiectul integrității, în speță, tratarea conflictelor de interese și declararea averilor și intereselor personale. Entitățile publice respective ar trebui să extindă procesul de familiarizare a aleșilor locali și funcționarilor din APL cu prevederile cadrului legal din domeniu, inclusiv prin platforma e-Learning, pentru ca subiecții declarării să le înțeleagă și să le aplice corect.

De asemenea, conducerea APL ar trebui să-și concentreze atenția asupra prevenirii și soluționării conforme a conflictelor de interese și, după caz, să apeleze la asistența inspectorilor de integritate ai ANI. În acest context conducerea APL ar trebui să sporească controlul intern în domeniile cu risc sporit de corupție și conflicte de interese specificate de respondenți, în special, la angajarea și promovarea personalului, gestionarea mijloacelor financiare, efectuarea achizițiilor publice și darea terenurilor în arendă, precum și să transparentizeze informațiile despre activitățile respective, inclusiv prin intermediul paginilor web. La transparentizarea proactivă a informațiilor, autoritățile publice trebuie să se conducă de prevederile legislației noi privind accesul la informațiile de interes public.¹³

Rezultatele sondajului în rândul aleșilor locali și angajaților din APL, inclusiv necesitățile de instruire, propunerile de îmbunătățire a activității și a climatului de lucru în APL vor fi prezentate pentru luare de atitudine conducătorilor autorităților monitorizate, Grupului de lucru pentru implementarea Programului Național de Integritate și Anticorupție (CNA), Autorității Naționale de Integritate, Congresului Autorităților Locale din Moldova.

¹³ Legea 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public,

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137908&lang=ro

HG 728/2023 cu privire la site-urile web oficiale ale autorităților și instituțiilor publice și cerințele minime privind profilurile de socializare ale acestora, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=139673&lang=ro.

APL Persecina, 14 respondenți

A. De cât timp Dvs. lucrați în serviciul public/APL? % din totalul respondenților

| Mai puțin de 6 luni | 6 luni - 1 an | 1-5 ani | Peste 5 ani |
|---------------------|---------------|---------|-------------|
| 14,3 | 7,1 | 35,7 | 42,9 |

1. Dvs. ați participat în ultimii doi ani la seminare/training-uri la subiecte ce țin de integritatea în serviciul public (declararea averilor și intereselor personale, tratarea conflictelor de interese, accesul la informații publice etc.)? % respondenților care au participat la asemenea instruirii **50%**

2 Cât de bine vă considerați familiarizat/ă cu subiectele ce țin de declararea averilor și intereselor personale, tratarea conflictelor de interese? (la o scară de la 1 până la 10, unde 1 semnifică „nu cunosc deloc”, 10 – „cunosc foarte bine”) **7,7**

3. Cum considerați, un funcționar public/un ales local poate avea interese personale? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|------|------|-------|
| 35,7 | 42,9 | 21,4 |

4. Legislația națională prevede câteva tipuri de conflicte de interese (CI): *real, potențial, consumat*. La care din ele ați putea referi următoarele situații? % respondenților care au identificat *corect* situațiile de conflict de interese *real, potențial și consumat*

| | |
|--|------|
| Unui consilier local i se propune să fie inclus într-o comisie care va decide acordarea subvențiilor agenților economici care au suferit de secetă, el fiind fondatorul unuia dintre aceștia (<i>CI potențial</i>) | 21.4 |
| Primarul unei localități a luat decizia de angajare a surorii sale în funcția de contabil la primărie (<i>CI consumat</i>) | 35.7 |
| Un consilier local, rudă a primarului, află că în agenda ședinței Consiliului local este prevăzută luarea deciziei de premiere a primarului (<i>CI real</i>) | 0 |

5. Funcționarul public/alesul local este în drept să-și exercite atribuțiile, aflându-se în situație de conflict de interese? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|-----|------|-------|
| 7,1 | 85,8 | 7,1 |

6. Potrivit legislației, care din următoarele categorii de persoane se referă la persoane apropiate? % respondenților care au răspuns *greșit* la întrebare

| | |
|------------------------------------|----|
| Soțul/soția | 7 |
| Copiii | 7 |
| Fiii și nănașii | 7 |
| Părinții | 36 |
| Bunicii | 86 |
| Nepoții | 79 |
| Frații și surorile | 57 |
| Cumetrii | 14 |
| Unchii/mătușile | 79 |
| Concubinul/na | 71 |
| Socrii | 71 |
| Foștii/actualii colegi de serviciu | 7 |

7. Vă rugăm să dați câteva exemple de interese personale ale unui funcționar public/ales local

În mare parte exemplele sunt greșite, deoarece nu reflectă interese personale, ci situații de conflicte de interese consumate, abuzuri, încălcări ale restricțiilor și interdicțiilor stabilite prin lege.

„Angajarea în serviciul public a rudelor” (chestionarul 1, Peresecina);

„Nu știu” (chestionarul 3, Peresecina);

„Participarea consilierului la luarea deciziei în care unei rude a lui i se atribuie un lot de pământ” (chestionarul 4, Peresecina);

„Luarea de către funcționar a unei decizii care îl vizează personal pe el sau familia sa” (chestionarul 6, Peresecina);

„Îmbunătățirea situației financiare a familiei” (chestionarul 7, Peresecina);

„Un consilier participă la luarea deciziei de distribuire a loturilor pentru construcții unei rude a lui” (chestionarul 9, Peresecina);

„Angajarea în subordinea unui funcționar a unei rude de gradul I; influențarea deciziei privind acordarea subvențiilor unei firme condusă de o rudă apropiată” (chestionarul 13, Peresecina).

8. Potrivit legislației în vigoare, care este pedeapsa pentru... % respondenților care au indicat corect sancțiunea

| | |
|--|----|
| Nedepunerea declarației de avere și interese personale de către funcționarii publici | 71 |
| Nedeclararea situației de conflicte de interese | 7 |

9. Dvs. ați depus declarații de avere și interese pentru anul 2023? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 93 | 7 | 0 |

10. Dacă Da, ați avut careva dificultăți la completarea și depunerea declarației electronice? % din respondenții care au depus declarații

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 8 | 85 | 8 |

În caz că au fost dificultăți, în ce-au constat ele? – n-au fost oferite răspunsuri.

11. În opinia Dvs., în ce domenii de activitate în APL există riscuri sporite a apariției conflictelor de interese și altor abuzuri? % din totalul răspunsurilor

| | |
|--|----|
| Angajarea și promovarea personalului | 21 |
| Administrarea proprietății publice | 17 |
| Gestionarea mijloacelor financiare | 14 |
| Efectuarea achizițiilor publice | 19 |
| Prestarea serviciilor publice, inclusiv eliberarea de documente, avize | 5 |
| Darea terenurilor în arendă | 14 |
| Efectuarea verificărilor/controlor | 7 |
| Gestionarea informațiilor publice | 0 |
| Acordarea/eliberarea autorizațiilor | 3 |
| Altele, indicați | 0 |

12. Dvs. cunoașteți despre careva situații de conflicte de interese, nereguli în autoritatea publică în care lucrați (în 2023)? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 0 | 71 | 29 |

13. Dacă că ați cunoaște despre careva cazuri de corupție, abateri/nereguli din autoritatea publică în care lucrați., veți comunica despre aceasta persoanei/instituției abilitate? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 64 | 21 | 14 |

14. În caz că NU, de ce? % din totalul răspunsurilor negative

| | |
|--|----|
| Nu este responsabilitatea mea | 40 |
| Nu am încredere că voi fi protejat ca avertizor de integritate | 0 |
| Nu ar ajuta cu nimic | 20 |
| Mi-ar fi creat doar probleme | 40 |

| | |
|------------------|---|
| Altele, indicați | 0 |
|------------------|---|

15. Cum considerați, care ar trebui să fie salariul lunar al următoarelor persoane pentru ca ele să nu accepte mită?

| | Mii lei |
|--------------------|---------|
| Funcționar de rând | 14 |
| Primar | 25 |
| Ministru | 32 |

16. Ați fi interesat/ă să aflați despre rezultatele controalelor și auditurilor efectuate în APL în care lucrați? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 86 | 7 | 7 |

17. Cât de satisfăcut/ă sunteți de comunicarea cu ... ? % din totalul respondenților

| | Angajații APL | Consilierii locali | Primarul |
|-------------------|---------------|--------------------|----------|
| Foarte satisfăcut | 64.3 | 28.6 | 71.4 |
| Satisfăcut | 35.7 | 71.4 | 28.6 |
| Nesatisfăcut | 0 | 0 | 0 |
| NȘ/NR | 0 | 0 | 0 |

18. La ce subiecte ce țin de activitatea Dvs. profesională ați dori să fiți informați/instruiți?

- „Prelucrarea datelor cu caracter personal” (chestionarul 2, Persecina);
- „Accesul la informațiile de interes public; prelucrarea datelor cu caracter personal” (chestionarul 5, Persecina);
- „Gestionarea serviciilor publice” (chestionarul 6, Persecina);
- „Retribuirea muncii; transparența decizională” (chestionarul 11, Persecina);
- „Impactul votării deciziilor în cadrul ședințelor; tratarea conflictelor de interese în serviciul public” (chestionarul 13, Persecina).

19. Cum considerați, ce ar trebui de făcut pentru a îmbunătăți activitatea APL în care lucrați?

- „Implicarea mai activă a cetățenilor și a părților interesate în activitățile din localitate” (chestionarul 2, Persecina);
- „APL în care activez își îndeplinește cu brio activitatea” (chestionarul 4, Persecina);
- „Instruirea frecventă a angajaților primăriei; schimbul de experiență cu activitatea primăriilor din alte localități” (chestionarul 6, Persecina);
- „De angajat în serviciu mai multe persoane” (chestionarul 6, Persecina);
- „De exclus sursele toxice de dezinformare” (chestionarul 7, Persecina);
- „Mai multe instruirii diferite – personal mai bine informat și pregătit” (chestionarul 8, Persecina);
- „Ridicarea salariilor angajaților primăriei” (chestionarele 9, 10, 12 Persecina);
- „Primăria din Persecina își desfășoară activitatea foarte bine. E nevoie de a acorda mai multă atenție instruirilor la tema cadrului legal în domeniul activității APL, mai ales schimbărilor care au intervenit în el” (chestionarul 13, Persecina);
- „Condiții de muncă mai bune, salarizare mai înaltă” (chestionarul 14, Persecina).

APL Mîndrești, 17 respondenți

B. De cât timp Dvs. lucrați în serviciul public/APL? % din totalul respondenților

| Mai puțin de 6 luni | 6 luni - 1 an | 1-5 ani | Peste 5 ani |
|---------------------|---------------|---------|-------------|
| 0 | 0 | 35,3 | 64,7 |

1. Dvs. ați participat în ultimii doi ani la seminare/training-uri la subiecte ce țin de integritatea în serviciul public (declararea averilor și intereselor personale, tratarea conflictelor de interese, accesul la informații publice etc.)?

% respondenților care au participat la asemenea instruiți **70,6%**

2 Cât de bine vă considerați familiarizat/ă cu subiectele ce țin de declararea averilor și intereselor personale, tratarea conflictelor de interese? (la o scară de la 1 până la 10, unde 1 semnifică „nu cunosc deloc”, 10 – „cunosc foarte bine”) **5,5**

3. Cum considerați, un funcționar public/un ales local poate avea interese personale? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|------|------|-------|
| 29,4 | 70,6 | 0 |

4. Legislația națională prevede câteva tipuri de conflicte de interese (CI): *real, potențial, consumat*. La care din ele ați putea referi următoarele situații? % respondenților care au identificat *corect* situațiile de conflict de interese *real, potențial și consumat*

| | |
|--|------|
| Unui consilier local i se propune să fie inclus într-o comisie care va decide acordarea subvențiilor agenților economici care au suferit de secetă, el fiind fondatorul unuia dintre aceștia (<i>CI potențial</i>) | 4.0 |
| Primarul unei localități a luat decizia de angajare a surorii sale în funcția de contabil la primărie (<i>CI consumat</i>) | 29.4 |
| Un consilier local, rudă a primarului, află că în agenda ședinței Consiliului local este prevăzută luarea deciziei de premiere a primarului (<i>CI real</i>) | 17.6 |

5. Funcționarul public/alesul local este în drept să-și exercite atribuțiile, aflându-se în situație de conflict de interese? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|-----|------|-------|
| 5,9 | 82,3 | 11,8 |

6. Potrivit legislației, care din următoarele categorii de persoane se referă la persoane apropiate? % respondenților care au răspuns *greșit* la întrebare

| | |
|------------------------------------|----|
| Soțul/soția | 24 |
| Copiii | 29 |
| Fiii și nănașii | 29 |
| Părinții | 47 |
| Bunicii | 59 |
| Nepoții | 59 |
| Frații și surorile | 47 |
| Cumetrii | 0 |
| Unchii/mătușile | 88 |
| Concubinul/na | 94 |
| Socrii | 88 |
| Foștii/actualii colegi de serviciu | 6 |

7. Vă rugăm să dați câteva exemple de interese personale ale unui funcționar public/ales local

„Funcționarul favorizează activitatea companiei care aparține cumătrului său” (chestionarul 8, Mîndrești);

„Nu cunosc/nu știu” (chestionarele 5, 7, 9, 11, 14, 15, Mîndrești);

„A primi în arendă un lot de pământ, a primi ajutoare de la stat, subvenții” (chestionarul 6, Mîndrești);
 „Funcționarul participă la activitatea unui ONG care protejează mediul, în timpul liber” (chestionarul 8, Mîndrești);
 „Funcționarul public poate fi interesat să lucreze într-o echipă cu colegii de lucru, să facă schimb de experiență cu funcționarii din alte APL-uri” (chestionarul 10, Mîndrești);
 „Creștere profesională, stabilitate financiară” (chestionarul 17, Mîndrești).

8. Potrivit legislației în vigoare, care este pedeapsa pentru... % respondenților care au indicat corect sancțiunea

| | |
|--|----|
| Nedepunerea declarației de avere și interese personale de către funcționarii publici | 47 |
| Nedeclararea situației de conflicte de interese | 18 |

9. Dvs. ați depus declarații de avere și interese pentru anul 2023? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 76 | 24 | 0 |

10. Dacă Da, ați avut careva dificultăți la completarea și depunerea declarației electronice? % din respondenții care au depus declarații

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 8 | 92 | 0 |

În caz că au fost dificultăți, în ce-au constat ele?

„Programul funcționa extrem de încet, a fost greu de depus declarația; am avut probleme la completarea valorii de piața a casei” (chestionarul 10, Mîndrești).

11. În opinia Dvs., în ce domenii de activitate în APL există riscuri sporite a apariției conflictelor de interese și altor abuzuri? % din totalul răspunsurilor

| | |
|--|----|
| Angajarea și promovarea personalului | 29 |
| Administrarea proprietății publice | 11 |
| Gestionarea mijloacelor financiare | 16 |
| Efectuarea achizițiilor publice | 9 |
| Prestarea serviciilor publice, inclusiv eliberarea de documente, avize | 4 |
| Darea terenurilor în arendă | 18 |
| Efectuarea verificărilor/controalelor | 7 |
| Gestionarea informațiilor publice | 0 |
| Acordarea/eliberarea autorizațiilor | 7 |
| Altele, indicați | 0 |

12. Dvs. cunoașteți despre careva situații de conflicte de interese, nereguli în autoritatea publică în care lucrați (în 2023)? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 6 | 53 | 41 |

Dacă da, vă rugăm să le descrieți succint:

„Mulți consăteni nu vor să achite plata pentru salubritate, motivând că ei lucrează în străinătate. Însă ei au viza de reședință în satul Mîndrești și trebuie să achite plata la bugetul local” (chestionarul 7, Mîndrești).

13. Dacă că ați cunoaște despre careva cazuri de corupție, abateri/nereguli din autoritatea publică în care lucrați., veți comunica despre aceasta persoanei/instituției abilitate? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 41 | 24 | 35 |

14. În caz că NU, de ce? % din totalul răspunsurilor negative

| | |
|--|-----|
| Nu este responsabilitatea mea | 100 |
| Nu am încredere că voi fi protejat ca avertizor de integritate | 0 |

| | |
|------------------------------|---|
| Nu ar ajuta cu nimic | 0 |
| Mi-ar fi creat doar probleme | 0 |
| Altele, indicați | 0 |

15. Cum considerați, care ar trebui să fie salariul lunar al următoarelor persoane pentru ca ele să nu accepte mită?

| | Mii lei |
|--------------------|---------|
| Funcționar de rând | 12 |
| Primar | 23 |
| Ministru | 31 |

16. Ați fi interesat/ă să aflați despre rezultatele controalelor și auditurilor efectuate în APL în care lucrați? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 76 | 12 | 12 |

17. Cât de satisfăcut/ă sunteți de comunicarea cu ... ? % din totalul respondenților

| | Angajații APL | Consilierii locali | Primarul |
|-------------------|---------------|--------------------|----------|
| Foarte satisfăcut | 58.8 | 5.9 | 70.6 |
| Satisfăcut | 41.2 | 88.2 | 29.4 |
| Nesatisfăcut | 0 | 6 | 0 |
| NȘ/NR | 0 | 0 | 0 |

În caz că nu sunteți satisfăcut, la ce ați dori să atrageți atenția?

„Consilierii locali nu se implică în activitățile realizate de primărie” (chestionarul 17, Mîndrești).

18. La ce subiecte ce țin de activitatea Dvs. profesională ați dori să fiți informați/instruiți?

„Cadrul normativ privind activitatea APL, modificările la el” (chestionarul 8, Mîndrești);

„Crearea și funcționarea parteneriatelor publice-private” (chestionarul 6, Mîndrești);

„Scrierea proiectelor și atragerea mijloacelor financiare pentru dezvoltarea localității” (chestionarul 8, Mîndrești);

„Legislația fiscală, în special regulile și tehnicile de percepere și colectare a datoriei” (chestionarul 8, Mîndrești);

„Legislația ce ține de prevenirea și combaterea corupției, cum se aplică în RMoldova, cum sunt trași la răspundere cei care o încalcă (mai ales, cei cu posturi mari în stat)” (chestionarul 13, Mîndrești);

„Transparența în procesul decizional” (chestionarul 16, Mîndrești);

„Accesul la informațiile de interes public” (chestionarul 17, Mîndrești).

19. Cum considerați, ce ar trebui de făcut pentru a îmbunătăți activitatea APL în care lucrați?

„Lucru în echipă, comunicare și sprijin reciproc” (chestionarul 7, Mîndrești);

„Utilizarea largă a sistemelor informaționale de evidență a corespondenței, petițiilor, în contabilitate ș.a.; dezvoltarea competențelor angajaților; asigurarea transparenței în activitate și comunicarea eficientă cu angajații primăriei și populația” (chestionarul 8, Mîndrești);

„Mai multă comunicare cu angajații primăriei, cu aleșii locali și cu populația din localitate” (chestionarul 9, Mîndrești);

„Majorarea salariilor angajaților primăriei” (chestionarele 11, 12, 13, 17, Mîndrești);

„Salariile celor din APL sunt foarte mici și nu ne permit să facem față creșterii prețurilor. Vedem că se ridică doar salariile miniștrilor, iar noi rămânem cu bănuți...” (chestionarul 15, Mîndrești);

„Să fim mai bine informați despre toate modificările în legislație” (chestionarul 16, Mîndrești).

APL Sărata Veche, 17 respondenți

C. De cât timp Dvs. lucrați în serviciul public/APL? % din totalul respondenților

| Mai puțin de 6 luni | 6 luni - 1 an | 1-5 ani | Peste 5 ani |
|---------------------|---------------|---------|-------------|
| 0 | 5,9 | 23,5 | 70,6 |

1. Dvs. ați participat în ultimii doi ani la seminare/training-uri la subiecte ce țin de integritatea în serviciul public (declararea averilor și intereselor personale, tratarea conflictelor de interese, accesul la informații publice etc.)? % respondenților care au participat la asemenea instruiți **41,2%**

2 Cât de bine vă considerați familiarizat/ă cu subiectele ce țin de declararea averilor și intereselor personale, tratarea conflictelor de interese? (la o scară de la 1 până la 10, unde 1 semnifică „nu cunosc deloc”, 10 – „cunosc foarte bine”) **6,3**

3. Cum considerați, un funcționar public/un ales local poate avea interese personale? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|------|------|-------|
| 35,3 | 64,7 | 0 |

4. Legislația națională prevede câteva tipuri de conflicte de interese (CI): *real, potențial, consumat*. La care din ele ați putea referi următoarele situații? % respondenților care au identificat corect situațiile de conflict de interese real, potențial și consumat

| | |
|--|------|
| Unui consilier local i se propune să fie inclus într-o comisie care va decide acordarea subvențiilor agenților economici care au suferit de secetă, el fiind fondatorul unuia dintre aceștia (<i>CI potențial</i>) | 4.0 |
| Primarul unei localități a luat decizia de angajare a surorii sale în funcția de contabil la primărie (<i>CI consumat</i>) | 11.8 |
| Un consilier local, rudă a primarului, află că în agenda ședinței Consiliului local este prevăzută luarea deciziei de premiere a primarului (<i>CI real</i>) | 23.5 |

5. Funcționarul public/alesul local este în drept să-și exercite atribuțiile, aflându-se în situație de conflict de interese? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|-----|------|-------|
| 5,9 | 94,1 | 0 |

6. Potrivit legislației, care din următoarele categorii de persoane se referă la persoane apropiate? % respondenților care au răspuns *greșit* la întrebare

| | |
|------------------------------------|----|
| Soțul/soția | 12 |
| Copiii | 35 |
| Fiii și nănașii | 18 |
| Părinții | 53 |
| Bunicii | 76 |
| Nepoții | 76 |
| Frații și surorile | 41 |
| Cumetrii | 6 |
| Unchii/mătușile | 82 |
| Concubinul/na | 82 |
| Socrii | 82 |
| Foștii/actualii colegi de serviciu | 0 |

7. Vă rugăm să dați câteva exemple de interese personale ale unui funcționar public/ales local

„În primărie, contabil-șef este sora primarului” (chestionarul 7, Sărata Veche);

„Angajarea de către conducătorul unei instituții publice a persoanelor apropiate, favorizarea lor în cazul plății premiilor, delegarea în deplasări și la studii” (chestionarul 8, Sărata Veche);

„Atragerea/angajarea persoanelor apropiate într-o funcție publică” (chestionarul 9, Sărata Veche);

„Angajarea rudelor în subordinea conducătorului” (chestionarul 11, Sărata Veche);

„Nu cunosc/nu știu” (chestionarele 10, 12, 17, Sărata Veche);

„A avea și o altă activitate, în paralel cu funcția ocupată în APL” (chestionarul 13, Sărata Veche);

„Nu am interese personale” (chestionarul 14, Sărata Veche);

„Nu am întâlnit interese personale” (chestionarul 16, Sărata Veche);

8. Potrivit legislației în vigoare, care este pedeapsa pentru... % respondenților care au indicat corect sancțiunea

| | |
|--|----|
| Nedepunerea declarației de avere și interese personale de către funcționarii publici | 65 |
| Nedeclararea situației de conflicte de interese | 47 |

9. Dvs. ați depus declarații de avere și interese pentru anul 2023? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 65 | 29 | 6 |

10. Dacă Da, ați avut careva dificultăți la completarea și depunerea declarației electronice? % din respondenții care au depus declarații

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 18 | 82 | 0 |

În caz că au fost dificultăți, în ce-au constat ele?

„La depunerea declarației anuale programul funcționa foarte greu” (chestionarul 8, Sărata Veche);

11. În opinia Dvs., în ce domenii de activitate în APL există riscuri sporite a apariției conflictelor de interese și altor abuzuri? % din totalul răspunsurilor

| | |
|--|----|
| Angajarea și promovarea personalului | 19 |
| Administrarea proprietății publice | 9 |
| Gestionarea mijloacelor financiare | 26 |
| Efectuarea achizițiilor publice | 2 |
| Prestarea serviciilor publice, inclusiv eliberarea de documente, avize | 21 |
| Darea terenurilor în arendă | 9 |
| Efectuarea verificărilor/controlor | 5 |
| Gestionarea informațiilor publice | 0 |
| Acordarea/eliberarea autorizațiilor | 9 |
| Altele, indicați | 0 |

12. Dvs. cunoașteți despre careva situații de conflicte de interese, nereguli în autoritatea publică în care lucrați (în 2023)? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|-----|-------|
| 0 | 100 | 0 |

13. Dacă că ați cunoaște despre careva cazuri de corupție, abateri/nereguli din autoritatea publică în care lucrați., veți comunica despre aceasta persoanei/instituției abilitate? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 59 | 29 | 12 |

14. În caz că NU, de ce? % din totalul răspunsurilor negative

| | |
|--|------|
| Nu este responsabilitatea mea | 37.5 |
| Nu am încredere că voi fi protejat ca avertizor de integritate | 12.5 |
| Nu ar ajuta cu nimic | 37.5 |
| Mi-ar fi creat doar probleme | 12.5 |
| Altele, indicați | 0.0 |

15. Cum considerați, care ar trebui să fie salariul lunar al următoarelor persoane pentru ca ele să nu accepte mită?

| | Mii lei |
|--------------------|---------|
| Funcționar de rând | 15 |
| Primar | 25 |
| Ministru | 32 |

16. Ați fi interesat/ă să aflați despre rezultatele controalelor și auditurilor efectuate în APL în care lucrați? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 88 | 12 | 0 |

17. Cât de satisfăcut/ă sunteți de comunicarea cu ... ? % din totalul respondenților

| | Angajații APL | Consilierii locali | Primarul |
|-------------------|---------------|--------------------|----------|
| Foarte satisfăcut | 17.6 | 5.9 | 58.8 |
| Satisfăcut | 76.5 | 76.5 | 41.2 |
| Nesatisfăcut | 5.9 | 17.6 | 0 |
| NȘ/NR | 0 | 0 | 0 |

În caz că nu sunteți satisfăcut, la ce ați dori să atrageți atenția?

„E nevoie de o mai bună informare despre deciziile de conducerea APL și de către consilierii locali” (chestionarul 3, Sărata Veche);

„Oamenii din sat nu cunosc cine sunt consilierii locali, trebuie de informat oamenii prin diferite modalități despre ședințele consiliului” (chestionarul 10, Sărata Veche);

18. La ce subiecte ce țin de activitatea Dvs. profesională ați dori să fiți informați/instruiți?

„Rezultatele controalelor și auditurilor efectuate în primărie” (chestionarul 3, Sărata Veche);

„Planificarea și realizarea achizițiilor publice” (chestionarul 8, Sărata Veche);

„Legislația ce ține de activitatea APL” (chestionarele 1, 8, 10, Sărata Veche).

19. Cum considerați, ce ar trebui de făcut pentru a îmbunătăți activitatea APL în care lucrați?

„Participarea angajaților primăriei la cât mai multe instruiți pentru a cunoaște și aplica mai bine legislația” (chestionarele 3, 5, 11, 17, Sărata Veche);

„Motivarea persoanelor sârguincioase” (chestionarul 8, Sărata Veche);

„O mai bună informare a populației despre activitatea primăriei și consiliului local; asigurarea angajaților primăriei cu mobilier și birotică” (chestionarul 10, Sărata Veche);

„Să fim mai bine informați, respectați și apreciați pentru ceea ce facem” (chestionarul 12, Sărata Veche);

„De mărit salariile” (chestionarele 11, 13, Sărata Veche);

„Avem nevoie în primărie de tehnică/calculatoare performante dotate cu toate cele necesare, condiții de muncă mai bune (mobilier, scaune). Sunt necesare mai mult instruiți pentru angajații primăriei și locuitorii satului” (chestionarul 14, Sărata Veche).

APL Leova, 21 respondenți

D. De cât timp Dvs. lucrați în serviciul public/APL? % din totalul respondenților

| Mai puțin de 6 luni | 6 luni - 1 an | 1-5 ani | Peste 5 ani |
|---------------------|---------------|---------|-------------|
| 4,8 | 19 | 4,8 | 71,4 |

1. Dvs. ați participat în ultimii doi ani la seminare/training-uri la subiecte ce țin de integritatea în serviciul public (declararea averilor și intereselor personale, tratarea conflictelor de interese, accesul la informații publice etc.)?

% respondenților care au participat la asemenea instruiți **57,1%**

2 Cât de bine vă considerați familiarizat/ă cu subiectele ce țin de declararea averilor și intereselor personale, tratarea conflictelor de interese? (la o scară de la 1 până la 10, unde 1 semnifică „nu cunosc deloc”, 10 – „cunosc foarte bine”) **6,4**

3. Cum considerați, un funcționar public/un ales local poate avea interese personale? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|------|------|-------|
| 47,3 | 33,3 | 19 |

4. Legislația națională prevede câteva tipuri de conflicte de interese (CI): *real, potențial, consumat*. La care din ele ați putea referi următoarele situații? % respondenților care au identificat corect situațiile de conflict de interese real, potențial și consumat

| | |
|--|-----|
| Unui consilier local i se propune să fie inclus într-o comisie care va decide acordarea subvențiilor agenților economici care au suferit de secetă, el fiind fondatorul unuia dintre aceștia (<i>CI potențial</i>) | 4.0 |
| Primarul unei localități a luat decizia de angajare a surorii sale în funcția de contabil la primărie (<i>CI consumat</i>) | 4.8 |
| Un consilier local, rudă a primarului, află că în agenda ședinței Consiliului local este prevăzută luarea deciziei de premiere a primarului (<i>CI real</i>) | 9.5 |

5. Funcționarul public/alesul local este în drept să-și exercite atribuțiile, aflându-se în situație de conflict de interese? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|------|------|-------|
| 14,3 | 71,4 | 14,3 |

6. Potrivit legislației, care din următoarele categorii de persoane se referă la persoane apropiate? % respondenților care au răspuns greșit la întrebare

| | |
|------------------------------------|----|
| Soțul/soția | 0 |
| Copiii | 0 |
| Fiii și nănașii | 48 |
| Părinții | 10 |
| Bunicii | 10 |
| Nepoții | 67 |
| Frații și surorile | 29 |
| Cumetrii | 24 |
| Unchii/mătușile | 67 |
| Concubinul/na | 57 |
| Socrii | 48 |
| Foștii/actualii colegi de serviciu | 0 |

7. Vă rugăm să dați câteva exemple de interese personale ale unui funcționar public/ales local

„Promovarea rudelor în anumite funcții în instituțiile publice, fără ca acestea să corespundă cerințelor postului” (chestionarul 2, Leova);

„Conducătorul instituției are în subordine soția, care activează în calitate de contabil șef” (chestionarul 7, Leova);

„Nu știu” (chestionarul 9, Leova);

„A lua în arendă un teren; a angaja rudele de gradul I la primărie; a pretinde la diverse bunuri care aparțin statului” (chestionarul 11, Leova);

„Activitatea rudelor în subordinea nemijlocită a funcționarului public” (chestionarul 12, Leova);

„Participarea firmei familiei primarului la licitațiile organizate de primărie, angajarea la primărie a rudelor apropiate” (chestionarul 16, Leova);

„Luarea de mită, participarea funcționarului la luarea deciziilor în folosul său” (chestionarul 17, Leova);

„Contractarea achizițiilor de la un agent economic care aparține rudelor; primarul și contabilul șef – rude de gradul I” (chestionarul 18, Leova);

„Soția primarului – contabil șef la primărie, nănașii – consilieri locali” (chestionarul 21, Leova).

8. Potrivit legislației în vigoare, care este pedeapsa pentru... % respondenților care au indicat corect sancțiunea

| | |
|--|----|
| Nedepunerea declarației de avere și interese personale de către funcționarii publici | 71 |
| Nedeclararea situației de conflicte de interese | 29 |

9. Dvs. ați depus declarații de avere și interese pentru anul 2023? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 81 | 19 | 0 |

10. Dacă Da, ați avut careva dificultăți la completarea și depunerea declarației electronice? % din respondenții care au depus declarații

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 18 | 82 | 0 |

11. În opinia Dvs., în ce domenii de activitate în APL există riscuri sporite a apariției conflictelor de interese și altor abuzuri? % din totalul răspunsurilor

| | |
|--|----|
| Angajarea și promovarea personalului | 18 |
| Administrarea proprietății publice | 4 |
| Gestionarea mijloacelor financiare | 18 |
| Efectuarea achizițiilor publice | 13 |
| Prestarea serviciilor publice, inclusiv eliberarea de documente, avize | 9 |
| Darea terenurilor în arendă | 13 |
| Efectuarea verificărilor/controlurilor | 6 |
| Gestionarea informațiilor publice | 7 |
| Acordarea/eliberarea autorizațiilor | 12 |
| Altele, indicați | 0 |

12. Dvs. cunoașteți despre careva situații de conflicte de interese, nereguli în autoritatea publică în care lucrați (în 2023)? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 10 | 71 | 19 |

13. Dacă că ați cunoaște despre careva cazuri de corupție, abateri/nereguli din autoritatea publică în care lucrați, veți comunica despre aceasta persoanei/instituției abilitate? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 33 | 33 | 33 |

14. În caz că NU, de ce? % din totalul răspunsurilor negative

| | |
|--|----|
| Nu este responsabilitatea mea | 25 |
| Nu am încredere că voi fi protejat ca avertizor de integritate | 25 |
| Nu ar ajuta cu nimic | 0 |
| Mi-ar fi creat doar probleme | 50 |

| | |
|------------------|---|
| Altele, indicați | 0 |
|------------------|---|

15. Cum considerați, care ar trebui să fie salariul lunar al următoarelor persoane pentru ca ele să nu accepte mită?

| | Mii lei |
|--------------------|---------|
| Funcționar de rând | 15 |
| Primar | 25 |
| Ministru | 38 |

16. Ați fi interesat/ă să aflați despre rezultatele controalelor și auditurilor efectuate în APL în care lucrați? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 86 | 10 | 4 |

17. Cât de satisfăcut/ă sunteți de comunicarea cu ... ? % din totalul respondenților

| | Angajații APL | Consilierii locali | Primarul |
|-------------------|---------------|--------------------|----------|
| Foarte satisfăcut | 47.6 | 47.6 | 57.1 |
| Satisfăcut | 47.6 | 52.4 | 42.9 |
| Nesatisfăcut | 4.8 | 0 | 0 |
| NȘ/NR | 0 | 0 | 0 |

18. La ce subiecte ce țin de activitatea Dvs. profesională ați dori să fiți informați/instruiți?

„Integritate: acces la informații, transparența decizională, tratarea conflictelor de interese, utilizarea banilor publici” (chestionarul 2, Leova);

„Evidența contabilă în APL” (chestionarul 3, Leova);

„Cadru legal din APL și modificările la el” (chestionarele 5, 6, 15, Leova);

„Conflictele de interese; achizițiile publice” (chestionarul 16, Leova);

„Managementul în instituțiile publice” (chestionarul 17, Leova);

„Tratarea conflictului de interese în APL” (chestionarul 18, Leova).

19. Cum considerați, ce ar trebui de făcut pentru a îmbunătăți activitatea APL în care lucrați?

„Instituțiile publice din sat să conlucreze; să se adopte proiecte/programe de dezvoltare a localității la care să participe mai multe instituții publice” (chestionarul 2, Leova);

„Seminare în toate domeniile de activitate ale APL cu toți angajații primăriei” (chestionarul 3, Leova);

„A angaja personal competent, a îmbunătăți comunicarea, a crește transparența în activitatea primăriei” (chestionarul 5, Leova);

„Sunt necesare salarii motivante”, „majorarea salariilor”, „salarii decente pentru angajații primăriei” (chestionarele 6, 14, 21, Leova);

„A familiariza angajații primăriei și consilierii locali cu legislația anticorupție” (chestionarul 7, Leova);

„Schimb de experiență și competiție în activitatea APL” (chestionarul 11, Leova);

„Organizarea instruirilor și informarea despre modificările care au intervenit în cadrul legal, în special cel contabil și cel ce ține de activitatea în APL. Prevederile legale trebuie cunoscute și aplicate în practică” (chestionarul 13, Leova);

„Seminare/instruiri pentru angajații primăriei și pentru consilierii locali la diferite subiecte” (chestionarul 15, Leova);

„Atragerea și promovarea tinerilor specialiști” (chestionarul 16, Leova).

APL Cimișlia, 22 respondenți

E. De cât timp Dvs. lucrați în serviciul public/APL? % din totalul respondenților

| Mai puțin de 6 luni | 6 luni - 1 an | 1-5 ani | Peste 5 ani |
|---------------------|---------------|---------|-------------|
| 9,1 | 27,3 | 40,9 | 22,7 |

1. Dvs. ați participat în ultimii doi ani la seminare/training-uri la subiecte ce țin de integritatea în serviciul public (declararea averilor și intereselor personale, tratarea conflictelor de interese, accesul la informații publice etc.)?

% respondenților care au participat la asemenea instruiți **31,8%**

2 Cât de bine vă considerați familiarizat/ă cu subiectele ce țin de declararea averilor și intereselor personale, tratarea conflictelor de interese? (la o scară de la 1 până la 10, unde 1 semnifică „nu cunosc deloc”, 10 – „cunosc foarte bine”) **6,2**

3. Cum considerați, un funcționar public/un ales local poate avea interese personale? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|------|------|-------|
| 59,1 | 27,3 | 13,6 |

4. Legislația națională prevede câteva tipuri de conflicte de interese (CI): *real, potențial, consumat*. La care din ele ați putea referi următoarele situații? % respondenților care au identificat corect situațiile de conflict de interese real, potențial și consumat

| | |
|--|------|
| Unui consilier local i se propune să fie inclus într-o comisie care va decide acordarea subvențiilor agenților economici care au suferit de secetă, el fiind fondatorul unuia dintre aceștia (<i>CI potențial</i>) | 4.0 |
| Primarul unei localități a luat decizia de angajare a surorii sale în funcția de contabil la primărie (<i>CI consumat</i>) | 22.7 |
| Un consilier local, rudă a primarului, află că în agenda ședinței Consiliului local este prevăzută luarea deciziei de premiere a primarului (<i>CI real</i>) | 9.1 |

5. Funcționarul public/alesul local este în drept să-și exercite atribuțiile, aflându-se în situație de conflict de interese? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|------|------|-------|
| 22,7 | 59,1 | 18,2 |

6. Potrivit legislației, care din următoarele categorii de persoane se referă la persoane apropiate? % respondenților care au răspuns greșit la întrebare

| | |
|------------------------------------|----|
| Soțul/soția | 5 |
| Copiii | 9 |
| Fiii și nănașii | 23 |
| Părinții | 14 |
| Bunicii | 59 |
| Nepoții | 55 |
| Frații și surorile | 9 |
| Cumetrii | 5 |
| Unchii/mătușile | 5 |
| Concubinul/na | 77 |
| Socrii | 68 |
| Foștii/actualii colegi de serviciu | 0 |

7. Vă rugăm să dați câteva exemple de interese personale ale unui funcționar public/ales local

„Vine cumătrul la primar și cere urgent o bucată de teren care nu poate fi înstrăinat, iar primarul insistă la consiliu să-i dea cumătrului terenul” (chestionarul 2, Cimișlia);

„Primarul are o întreprindere de familie, el înaintează la Consiliu proiectul unei decizii cu privire la anumite taxe locale pentru întreprinderi”; „persoana care ocupă o funcție publică facilitează activitatea companiei care îi aparține (chestionarul 3, Cimișlia);

„Angajarea de către conducătorul unei instituții publice a soției sale în instituția pe care o conduce” (chestionarul 4, Cimișlia);
 „Directorul unei întreprinderi private care participă la achizițiile publice este ruda membrului grupului de lucru pentru achiziții a instituției” (chestionarul 5, Cimișlia);
 „Angajarea rudelor la primărie” (chestionarele 6, 7 Cimișlia);
 „Activitatea funcționarului public într-un ONG” (chestionarul 8, Cimișlia);
 „Angajarea în funcții publice mari a rudelor, utilizarea de către conducător a mijloacelor financiare ale instituției publice pentru nevoi personale” (chestionarul 10, Cimișlia);
 „Facilitarea angajării unei rude în instituția publică pe care o conduce funcționarul” (chestionarul 12, Cimișlia);
 „A recurge la ajutorul rudelor care lucrează în primărie pentru a soluționa tot felul de chestiuni; angajarea în funcții publice a membrilor familiei” (chestionarul 12, Cimișlia);
 „Angajarea rudelor în subordinea conducătorului instituției publice” (chestionarele 11, 13, Cimișlia);
 „Un funcționar public susține copilul/soția sa la angajarea în serviciul public” (chestionarul 14, Cimișlia);
 „Funcționarul să nu ia mită pentru serviciile oferite, să nu utilizeze funcția ocupată pentru a obține careva foloase necuvenite familiei” (chestionarul 16, Cimișlia);
 „De a fi membru al unui partid politic” (chestionarul 20, Cimișlia);
 „Personal nu cunosc așa ceva” (chestionarul 22, Cimișlia).

8. Potrivit legislației în vigoare, care este pedeapsa pentru... % respondenților care au indicat corect sancțiunea

| | |
|--|----|
| Nedepunerea declarației de avere și interese personale de către funcționarii publici | 68 |
| Nedecларarea situației de conflicte de interese | 18 |

9. Dvs. ați depus declarații de avere și interese pentru anul 2023? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 59 | 41 | 0 |

10. Dacă Da, ați avut careva dificultăți la completarea și depunerea declarației electronice? % din respondenții care au depus declarații

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 8 | 92 | 0 |

11. În opinia Dvs., în ce domenii de activitate în APL există riscuri sporite a apariției conflictelor de interese și altor abuzuri? % din totalul răspunsurilor

| | |
|--|----|
| Angajarea și promovarea personalului | 12 |
| Administrarea proprietății publice | 10 |
| Gestionarea mijloacelor financiare | 21 |
| Efectuarea achizițiilor publice | 19 |
| Prestarea serviciilor publice, inclusiv eliberarea de documente, avize | 11 |
| Darea terenurilor în arendă | 10 |
| Efectuarea verificărilor/controlor | 4 |
| Gestionarea informațiilor publice | 3 |
| Acordarea/eliberarea autorizațiilor | 11 |
| Altele, indicați | 0 |

12. Dvs. cunoașteți despre careva situații de conflicte de interese, nereguli în autoritatea publică în care lucrați (în 2023)? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 5 | 68 | 27 |

13. Dacă că ați cunoaște despre careva cazuri de corupție, abateri/nereguli din autoritatea publică în care lucrați, veți comunica despre aceasta persoanei/instituției abilitate? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 41 | 18 | 41 |

14. În caz că NU, de ce? % din totalul răspunsurilor negative

| | |
|--|----|
| Nu este responsabilitatea mea | 40 |
| Nu am încredere că voi fi protejat ca avertizor de integritate | 20 |
| Nu ar ajuta cu nimic | 0 |
| Mi-ar fi creat doar probleme | 40 |
| Altele, indicați | 0 |

15. Cum considerați, care ar trebui să fie salariul lunar al următoarelor persoane pentru ca ele să nu accepte mită?

| | |
|--------------------|---------|
| | Mii lei |
| Funcționar de rând | 15 |
| Primar | 24 |
| Ministru | 34 |

Opinii aparte: „Cât n-ar fi fost de mare salariul, persoana ar putea dori mai mult și mai mult... mărimea salariului nu îl va opri să ia mită,, (chestionarul 2, Cimișlia).

16. Ați fi interesat/ă să aflați despre rezultatele controalelor și auditurilor efectuate în APL în care lucrați? % din totalul respondenților

| | | |
|----|----|-------|
| Da | Nu | NȘ/NR |
| 95 | 0 | 5 |

17. Cât de satisfăcut/ă sunteți de comunicarea cu ... ? % din totalul respondenților

| | | | |
|-------------------|---------------|--------------------|----------|
| | Angajații APL | Consilierii locali | Primarul |
| Foarte satisfăcut | 69.6 | 45.5 | 63.6 |
| Satisfăcut | 26.1 | 54.5 | 36.4 |
| Nesatisfăcut | 4.3 | 0 | 0 |
| NȘ/NR | 0 | 0 | 0 |

18. La ce subiecte ce țin de activitatea Dvs. profesională ați dori să fiți informați/instruiți?

- „Prevenirea abuzurilor/corupției, analiza riscurilor” (chestionarul 2, Cimișlia);
- „Procesul de elaborare și aprobare a actelor normative, transparența decizională” (chestionarul 3, Cimișlia);
- „Cadrul legal în domeniul de activitate al APL” (chestionarul 14, Cimișlia);
- „Planificarea și efectuarea achizițiilor publice, tratarea conflictelor de interese, taxele locale” (chestionarul 8, Cimișlia);
- „Controlul și auditul intern în APL-uri” (chestionarul 10, Cimișlia);
- „Scrierea proiectelor de atragere a fondurilor europene” (chestionarul 9, Cimișlia);
- „Administrarea și evidența patrimoniului public” (chestionarul 10, Cimișlia);
- „Accesul la informații de interes public” (chestionarul 12, Cimișlia);
- „Tot ce ține de activitatea în funcție publică – obligațiile, atribuțiile unui funcționar, incompatibilitățile și restricțiile în activitate” (chestionarul 13, Cimișlia);
- „Cursuri de management al proiectelor” (chestionarul 14, Cimișlia);
- „Modificările în cadrul legal ce ține de activitatea APL și a aleșilor locali” (chestionarul 15, Cimișlia);
- „Accesul la informații, examinarea petițiilor” (chestionarul 16, Cimișlia).

19. Cum considerați, ce ar trebui de făcut pentru a îmbunătăți activitatea APL în care lucrați?

- „Mai multă transparență în activitatea primăriei, mai multă comunicare pe interior și cu publicul” (chestionarul 1, Cimișlia);
- „Conlucrare între specialiștii primăriei, transparență în activitatea acesteia, discuții cu primarul și viceprimarul, totul să se facă cinstit și legal” (chestionarul 2, Cimișlia);
- „Conlucrarea între secțiile primăriei, motivarea angajaților inclusiv prin salarii decente, angajarea de noi specialiști” (chestionarul 6, Cimișlia);
- „Mai multe instruirii pentru angajații primăriei, schimb de experiență cu alte APL” (chestionarul 14, Cimișlia);

„Ridicarea nivelului de profesionalism al angajaților – cu părere de rău, persoanele calificate nu se țin cu așa salariu, având în vedere volumul de muncă depus în primărie” (chestionarul 8, Cimișlia);

„A aduce la cunoștința tuturor angajaților primăriei și a publicului a modificărilor în actele normative/administrative aprobate; a lua deciziile în baza consultațiilor cu specialiștii primăriei” (chestionarul 10, Cimișlia);

„Mai mult timp pentru comunicare eficientă” (chestionarul 9, Cimișlia);

„Utilizarea unor sisteme informaționale mai noi, inclusiv atunci când e vorba de evidența corespondenței, mai ales a solicitărilor de informații și a petițiilor” (chestionarul 10, Cimișlia);

„Mai multe instruirii cu angajații pentru a îmbunătăți abilitățile profesionale ale acestora” (chestionarul 12, Cimișlia);

„Remunerare mai înaltă pentru funcționarii de rând” (chestionarul 13, Cimișlia);

„În primul rând, să fie respectați executorii, sarcinile să se execute conform fișelor de post de către fiecare angajat” (chestionarul 12, Cimișlia);

„Mai multă comunicare în colectiv, mai multă disciplină de lucru” (chestionarul 14, Cimișlia);

„Situația e satisfăcătoare, nu trebuie de modificat nimic” (chestionarul 16, Cimișlia);

„Ridicarea salariilor, în special a funcționarilor/personalul de rând” (chestionarele 15, 21, 22 Cimișlia);

„A motiva angajații prin oportunități de instruire, deplasări și majorare a salariilor” (chestionarul 20, Cimișlia).

APL Ungheni, 28 respondenți

F. De cât timp Dvs. lucrați în serviciul public/APL? % din totalul respondenților

| Mai puțin de 6 luni | 6 luni - 1 an | 1-5 ani | Peste 5 ani |
|---------------------|---------------|---------|-------------|
| 3,6 | 7,1 | 10,7 | 78,6 |

1. Dvs. ați participat în ultimii doi ani la seminare/training-uri la subiecte ce țin de integritatea în serviciul public (declararea averilor și intereselor personale, tratarea conflictelor de interese, accesul la informații publice etc.)? % respondenților care au participat la asemenea instruire **53,6%**

2 Cât de bine vă considerați familiarizat/ă cu subiectele ce țin de declararea averilor și intereselor personale, tratarea conflictelor de interese? (la o scară de la 1 până la 10, unde 1 semnifică „nu cunosc deloc”, 10 – „cunosc foarte bine”) **7,1**

3. Cum considerați, un funcționar public/un ales local poate avea interese personale? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|------|------|-------|
| 53,6 | 42,9 | 3,5 |

4. Legislația națională prevede câteva tipuri de conflicte de interese (CI): *real, potențial, consumat*. La care din ele ați putea referi următoarele situații? % respondenților care au identificat corect situațiile de conflict de interese real, potențial și consumat

| | |
|--|------|
| Unui consilier local i se propune să fie inclus într-o comisie care va decide acordarea subvențiilor agenților economici care au suferit de secetă, el fiind fondatorul unuia dintre aceștia (<i>CI potențial</i>) | 4.0 |
| Primarul unei localități a luat decizia de angajare a surorii sale în funcția de contabil la primărie (<i>CI consumat</i>) | 21.4 |
| Un consilier local, rudă a primarului, află că în agenda ședinței Consiliului local este prevăzută luarea deciziei de premiere a primarului (<i>CI real</i>) | 28.6 |

5. Funcționarul public/alesul local este în drept să-și exercite atribuțiile, aflându-se în situație de conflict de interese? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|-----|------|-------|
| 7,1 | 78,6 | 14,3 |

6. Potrivit legislației, care din următoarele categorii de persoane se referă la persoane apropiate? % respondenților care au răspuns *greșit* la întrebare

| | |
|------------------------------------|----|
| Soțul/soția | 4 |
| Copiii | 7 |
| Fiii și nănașii | 32 |
| Părinții | 46 |
| Bunicii | 46 |
| Nepoții | 61 |
| Frații și surorile | 36 |
| Cumetrii | 36 |
| Unchii/mătușile | 71 |
| Concubinul/na | 75 |
| Socrii | 75 |
| Foștii/actualii colegi de serviciu | 4 |

7. Vă rugăm să dați câteva exemple de interese personale ale unui funcționar public/ales local

„Angajarea unui prieten la instituția publică pe care o conduce” (chestionarul 1, Ungheni);

„Frați, surori, unchi, mătuși angajate în instituții publice” (chestionarul 5, Ungheni);

„Emiterea sau semnarea unui act permisiv pentru sine și/sau membrii familiei sale sau persoanelor apropiate” (chestionarul 7, Ungheni);

- „Administrarea unei întreprinderi; angajarea unor rude de gradul I în subordine în APL” (chestionarul 8, Ungheni);
- „Primarul angajează nepoata în calitate de asistent social; primarul angajează fără concurs contabilul-șef la primărie” (chestionarul 10, Ungheni);
- „Nu cunosc interese personale” (chestionarul 14, Ungheni);
- „Primarul unei comune și-a angajat soția în calitate de contabil-șef” (chestionarul 17, Ungheni);
- „Semnarea de către un funcționar al primăriei a proceselor verbale pentru achitarea serviciilor prestate de un agent economic condus de către soția acestuia” (chestionarul 19, Ungheni);
- „Primarul este rudă cu contabilul-șef” (chestionarul 20, Ungheni).

8. Potrivit legislației în vigoare, care este pedeapsa pentru... % respondenților care au indicat corect sancțiunea

| | |
|--|----|
| Nedepunerea declarației de avere și interese personale de către funcționarii publici | 39 |
| Nedecларarea situației de conflicte de interese | 32 |

9. Dvs. ați depus declarații de avere și interese pentru anul 2023? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 89 | 11 | 0 |

10. Dacă Da, ați avut careva dificultăți la completarea și depunerea declarației electronice? % din respondenții care au depus declarații

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 12 | 72 | 16 |

În caz că au fost dificultăți, în ce-au constat ele?

- „Evaluarea valorii de piață a bunurilor imobile” (chestionarul 8, Ungheni).

11. În opinia Dvs., în ce domenii de activitate în APL există riscuri sporite a apariției conflictelor de interese și altor abuzuri? % din totalul răspunsurilor

| | |
|--|----|
| Angajarea și promovarea personalului | 14 |
| Administrarea proprietății publice | 7 |
| Gestionarea mijloacelor financiare | 17 |
| Efectuarea achizițiilor publice | 15 |
| Prestarea serviciilor publice, inclusiv eliberarea de documente, avize | 9 |
| Darea terenurilor în arendă | 14 |
| Efectuarea verificărilor/controalelor | 9 |
| Gestionarea informațiilor publice | 5 |
| Acordarea/eliberarea autorizațiilor | 10 |
| Altele, indicați | 0 |

12. Dvs. cunoașteți despre careva situații de conflicte de interese, nereguli în autoritatea publică în care lucrați (în 2023)? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 7 | 75 | 18 |

- Exemple:* „Conducătorul unei întreprinderi municipale încheie contracte de achiziții publice cu un agent economic condus de fiica lui” (chestionarul 19, Ungheni);

13. Dacă că ați cunoaște despre careva cazuri de corupție, abateri/nereguli din autoritatea publică în care lucrați., veți comunica despre aceasta persoanei/instituției abilitate? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 43 | 14 | 43 |

14. În caz că NU, de ce? % din totalul răspunsurilor negative

| | |
|--|------|
| Nu este responsabilitatea mea | 14.3 |
| Nu am încredere că voi fi protejat ca avertizor de integritate | 28.6 |

| | |
|------------------------------|------|
| Nu ar ajuta cu nimic | 14.3 |
| Mi-ar fi creat doar probleme | 42.9 |
| Altele, indicați | 0 |

15. Cum considerați, care ar trebui să fie salariul lunar al următoarelor persoane pentru ca ele să nu accepte mită?

| | Mii lei |
|--------------------|---------|
| Funcționar de rând | 19 |
| Primar | 32 |
| Ministru | 44 |

16. Ați fi interesat/ă să aflați despre rezultatele controalelor și auditurilor efectuate în APL în care lucrați? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 68 | 14 | 18 |

17. Cât de satisfăcut/ă sunteți de comunicarea cu ... ? % din totalul respondenților

| | Angajații APL | Consilierii locali | Primarul |
|-------------------|---------------|--------------------|----------|
| Foarte satisfăcut | 50 | 25 | 50 |
| Satisfăcut | 50 | 67.8 | 50 |
| Nesatisfăcut | 0.0 | 3.6 | 0 |
| NȘ/NR | 0.0 | 3.6 | 0 |

18. La ce subiecte ce țin de activitatea Dvs. profesională ați dori să fiți informați/instruiți?

- „Modificările în legislația bugetară în APL” (chestionarul 2, Ungheni);
- „Experiențe și bune practici în activitatea altor APL, în special din Uniunea Europeană” (chestionarul 7, Ungheni);
- „Cadrul legal în domeniul APL, modificările recente la el” (chestionarele 18, 24, 25, Ungheni);
- „Strategia de dezvoltare a localității; scrierea proiectelor de atragere a mijloacelor donatorilor străini” (chestionarul 19, Ungheni);
- „Legislația în domeniul de activitate a APL, eventuale abateri în aplicarea acesteia” (chestionarul 20, Ungheni);
- „Transparența în procesul decizional, asigurarea accesului la informații de interes public” (chestionarul 18, Ungheni).

19. Cum considerați, ce ar trebui de făcut pentru a îmbunătăți activitatea APL în care lucrați?

- „Creșterea salariului” (chestionarul 1, Ungheni);
- „Cât mai multă comunicare cu publicul și între subdiviziunile primăriei” (chestionarele 5, 7, Ungheni);
- „Lucru în echipă ” (chestionarul 6, Ungheni);
- „Conlucrarea permanentă a consilierilor cu angajații și conducerea primăriei” (chestionarul 10, Ungheni);
- „Majorarea salariilor; instruirea aleșilor locali – permanentă” (chestionarul 18, Ungheni);
- „Mai multă comunicare a conducerii cu angajații, inclusiv prin ședințe comune; seminare/instruiri pentru angajați pentru a spori nivelul de profesionalism” (chestionarul 18, Ungheni).

APL Glodeni, 21 respondenți

G. De cât timp Dvs. lucrați în serviciul public/APL? % din totalul respondenților

| Mai puțin de 6 luni | 6 luni - 1 an | 1-5 ani | Peste 5 ani |
|---------------------|---------------|---------|-------------|
| 19 | 0 | 14,3 | 66,7 |

1. Dvs. ați participat în ultimii doi ani la seminare/training-uri la subiecte ce țin de integritatea în serviciul public (declararea averilor și intereselor personale, tratarea conflictelor de interese, accesul la informații publice etc.)?

% respondenților care au participat la asemenea instruiți **38,1%**

2 Cât de bine vă considerați familiarizat/ă cu subiectele ce țin de declararea averilor și intereselor personale, tratarea conflictelor de interese? (la o scară de la 1 până la 10, unde 1 semnifică „nu cunosc deloc”, 10 – „cunosc foarte bine”) **6,6**

3. Cum considerați, un funcționar public/un ales local poate avea interese personale? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|------|------|-------|
| 57,1 | 28,6 | 14,3 |

4. Legislația națională prevede câteva tipuri de conflicte de interese (CI): *real, potențial, consumat*. La care din ele ați putea referi următoarele situații? % respondenților care au identificat corect situațiile de conflict de interese real, potențial și consumat

| | |
|--|------|
| Unui consilier local i se propune să fie inclus într-o comisie care va decide acordarea subvențiilor agenților economici care au suferit de secetă, el fiind fondatorul unuia dintre aceștia (<i>CI potențial</i>) | 4.0 |
| Primarul unei localități a luat decizia de angajare a surorii sale în funcția de contabil la primărie (<i>CI consumat</i>) | 14.3 |
| Un consilier local, rudă a primarului, află că în agenda ședinței Consiliului local este prevăzută luarea deciziei de premiere a primarului (<i>CI real</i>) | 33.3 |

5. Funcționarul public/alesul local este în drept să-și exercite atribuțiile, aflându-se în situație de conflict de interese? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|------|------|-------|
| 14,3 | 66,7 | 19 |

6. Potrivit legislației, care din următoarele categorii de persoane se referă la persoane apropiate? % respondenților care au răspuns *greșit* la întrebare

| | |
|------------------------------------|----|
| Soțul/soția | 10 |
| Copiii | 29 |
| Fiii și nănașii | 10 |
| Părinții | 24 |
| Bunicii | 52 |
| Nepoții | 62 |
| Frații și surorile | 19 |
| Cumetrii | 24 |
| Unchii/mătușile | 76 |
| Concubinul/na | 67 |
| Socrii | 57 |
| Foștii/actualii colegi de serviciu | 5 |

7. Vă rugăm să dați câteva exemple de interese personale ale unui funcționar public/ales local

„Luarea deciziilor în favoarea firmelor rudelor la achizițiile publice” (chestionarul 2, Glodeni);

„În cazul în care soția unui consilier local este director al unui ONG, iar la ordinea de zi a consiliului se pune la vot încheierea unui contract între primărie și acest ONG cu alocarea de bani” (chestionarul 3, Glodeni);

„Nu știu așa interese” (chestionarul 6, Glodeni);

„Nedeclararea averii de către funcționar, angajarea rudelor în subordine” (chestionarul 8, Glodeni);

„Angajarea la muncă a rudelor, încheierea contractelor de achiziții cu firme care aparțin rudelor” (chestionarele 11, 13, Glodeni);

„Consilierul local - conducător de agent economic, lider, are interese personale la luarea deciziilor la ședințele consiliului ” (chestionarul 14, Glodeni);

„Consilier APL și concomitent angajat al aceluiași APL; consilier raional și conducător al unei instituții din subordinea APL II” (chestionarul 17, Glodeni).

8. Potrivit legislației în vigoare, care este pedeapsa pentru... % respondenților care au indicat corect sancțiunea

| | |
|--|----|
| Nedepunerea declarației de avere și interese personale de către funcționarii publici | 52 |
| Nedeclararea situației de conflicte de interese | 24 |

9. Dvs. ați depus declarații de avere și interese pentru anul 2023? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 67 | 33 | 0 |

10. Dacă Da, ați avut careva dificultăți la completarea și depunerea declarației electronice? % din respondenții care au depus declarații

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 0 | 86 | 14 |

11. În opinia Dvs., în ce domenii de activitate în APL există riscuri sporite a apariției conflictelor de interese și altor abuzuri? % din totalul răspunsurilor

| | |
|--|----|
| Angajarea și promovarea personalului | 20 |
| Administrarea proprietății publice | 5 |
| Gestionarea mijloacelor financiare | 12 |
| Efectuarea achizițiilor publice | 15 |
| Prestarea serviciilor publice, inclusiv eliberarea de documente, avize | 9 |
| Darea terenurilor în arendă | 11 |
| Efectuarea verificărilor/controlurilor | 9 |
| Gestionarea informațiilor publice | 5 |
| Acordarea/eliberarea autorizațiilor | 14 |
| Altele, indicați | 0 |

12. Dvs. cunoașteți despre careva situații de conflicte de interese, nereguli în autoritatea publică în care lucrați (în 2023)? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 14 | 67 | 19 |

Exemple: „La darea terenurilor primăriei în arendă, la efectuarea achizițiilor publice” (chestionarul 2, Glodeni); „Persoana nu a declarat conflictul de interese atunci când a angajat la lucru tatăl, fratele” (chestionarul 17, Glodeni).

13. Dacă că ați cunoaște despre careva cazuri de corupție, abateri/nereguli din autoritatea publică în care lucrați., veți comunica despre aceasta persoanei/instituției abilitate? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 48 | 33 | 19 |

14. În caz că NU, de ce? % din totalul răspunsurilor negative

| | |
|--|------|
| Nu este responsabilitatea mea | 27.3 |
| Nu am încredere că voi fi protejat ca avertizor de integritate | 27.3 |
| Nu ar ajuta cu nimic | 9.1 |

| | |
|------------------------------|------|
| Mi-ar fi creat doar probleme | 36.4 |
| Altele, indicați | 0 |

15. Cum considerați, care ar trebui să fie salariul lunar al următoarelor persoane pentru ca ele să nu accepte mită?

| | Mii lei |
|--------------------|---------|
| Funcționar de rând | 17 |
| Primar | 25 |
| Ministru | 32 |

Opinii aparte:

„Neluarea mitei nu depinde de mărimea salariului. Un om necinstit va lua mită chiar dacă salariul lui este foarte mare” (chestionarul 8, Glodeni).

16. Ați fi interesat/ă să aflați despre rezultatele controalelor și auditurilor efectuate în APL în care lucrați? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 90 | 10 | 0 |

17. Cât de satisfăcut/ă sunteți de comunicarea cu ... ? % din totalul respondenților

| | Angajații APL | Consilierii locali | Primarul |
|-------------------|---------------|--------------------|----------|
| Foarte satisfăcut | 52.4 | 19.0 | 57.1 |
| Satisfăcut | 42.9 | 76.2 | 42.9 |
| Nesatisfăcut | 4.8 | 4.8 | 0 |
| NȘ/NR | 0 | 0 | 0 |

Dacă nu sunteți satisfăcut, la ce ați dori să atrageți atenția?

„Implicarea mai mare a consilierilor locali în procesul de luare a deciziilor” (chestionarul 2, Glodeni);

„E nevoie de mai multă ordine și responsabilitate, sancțiuni atunci când nu se îndeplinesc sarcinile/obligațiile” (chestionarul 9, Glodeni);

18. La ce subiecte ce țin de activitatea Dvs. profesională ați dori să fiți informați/instruiți?

„Scrierea proiectelor pentru atragerea investițiilor” (chestionarele 2, 17, Glodeni);

„Cadrul legal din domeniul APL și aplicarea acestuia” (chestionarele 3, 11, Glodeni);

„Completarea declarațiilor de avere și interese (ANI)” (chestionarul 4, Glodeni);

„Restricții, incompatibilități, interdicții, limitări în activitatea în serviciul public” (chestionarele 5, 8, Glodeni);

„Acces la informații publice, examinarea petițiilor” (chestionarul 9, Glodeni);

„Locațiunea încăperilor, arenda terenurilor agricole” (chestionarul 14, Glodeni);

„Planificarea și executarea bugetului, transparența decizională” (chestionarul 19, Glodeni);

„Controlul intern managerial, managementul timpului de lucru” (chestionarul 20, Glodeni);

„Gestiunea mijloacelor financiare în APL ” (chestionarul 14, Glodeni).

19. Cum considerați, ce ar trebui de făcut pentru a îmbunătăți activitatea APL în care lucrați?

„Majorarea salariilor pentru angajații APL ar putea permite atragerea unor specialiști calificați, ar contribui la creșterea competitivității în ocuparea funcțiilor publice în APL” (chestionarul 2, Glodeni);

„Aplicarea corectă a legislației, spirit de inițiativă în atragerea și realizarea proiectelor și finanțărilor externe, identificarea problemelor reale cu care se confruntă localitatea, dialogul activ și deschis cu cetățenii” (chestionarul 3, Glodeni);

„Îmbunătățirea condițiilor de muncă, majorarea salariilor” (chestionarul 4, Glodeni);

„Mai mult lucru în echipă în cadrul primăriei, îmbunătățirea serviciilor de gospodărie comunală, comunicare mai bună cu locuitorii orașului” (chestionarul 5, Glodeni);

„Creșterea salariilor” (chestionarele 8, 13, 18, 19, 21, Glodeni);

„Mai multă transparență în activitatea primăriei și mai puțină birocrație.. La conducere – oameni competenți, nu cei numiți pe linie de partid” (chestionarul 9, Glodeni);

- „Mărirea salariilor, condiții mai bune în ceea ce privește tehnologiile informaționale, internet, o mai bună amenajare a locului de muncă” (chestionarul 11, Glodeni);
- „Aplicarea corectă a legislației de către toți” (chestionarul 14, Glodeni);
- „Mai multă transparență în gestionarea banilor publici” (chestionarul 14, Glodeni);
- „Introducerea tichetelor de masă în APL II” (chestionarul 14, Glodeni);
- „Transparență în activitatea primăriei, inclusiv prin intermediul paginii web” (chestionarul 20, Glodeni).

APL Rezina, 19 respondenți

H. De cât timp Dvs. lucrați în serviciul public/APL? % din totalul respondenților

| Mai puțin de 6 luni | 6 luni - 1 an | 1-5 ani | Peste 5 ani |
|---------------------|---------------|---------|-------------|
| 10,5 | 10,5 | 10,5 | 68,5 |

1. Dvs. ați participat în ultimii doi ani la seminare/training-uri la subiecte ce țin de integritatea în serviciul public (declararea averilor și intereselor personale, tratarea conflictelor de interese, accesul la informații publice etc.)?

% respondenților care au participat la asemenea instruiți **68,4%**

2 Cât de bine vă considerați familiarizat/ă cu subiectele ce țin de declararea averilor și intereselor personale, tratarea conflictelor de interese? (la o scară de la 1 până la 10, unde 1 semnifică „nu cunosc deloc”, 10 – „cunosc foarte bine”) **6,8**

3. Cum considerați, un funcționar public/un ales local poate avea interese personale? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|------|------|-------|
| 57,9 | 36,8 | 5,3 |

4. Legislația națională prevede câteva tipuri de conflicte de interese (CI): *real, potențial, consumat*. La care din ele ați putea referi următoarele situații? % respondenților care au identificat corect situațiile de conflict de interese real, potențial și consumat

| | |
|--|------|
| Unui consilier local i se propune să fie inclus într-o comisie care va decide acordarea subvențiilor agenților economici care au suferit de secetă, el fiind fondatorul unuia dintre aceștia (<i>CI potențial</i>) | 4.0 |
| Primarul unei localități a luat decizia de angajare a surorii sale în funcția de contabil la primărie (<i>CI consumat</i>) | 15.8 |
| Un consilier local, rudă a primarului, află că în agenda ședinței Consiliului local este prevăzută luarea deciziei de premiere a primarului (<i>CI real</i>) | 21.1 |

5. Funcționarul public/alesul local este în drept să-și exercite atribuțiile, aflându-se în situație de conflict de interese? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|------|------|-------|
| 15,8 | 73,7 | 10,5 |

6. Potrivit legislației, care din următoarele categorii de persoane se referă la persoane apropiate? % respondenților care au răspuns *greșit* la întrebare

| | |
|------------------------------------|----|
| Soțul/soția | 11 |
| Copiii | 11 |
| Fiii și nănașii | 11 |
| Părinții | 11 |
| Bunicii | 53 |
| Nepoții | 58 |
| Frații și surorile | 11 |
| Cumetrii | 16 |
| Unchii/mătușile | 74 |
| Concubinul/na | 84 |
| Socrii | 63 |
| Foștii/actualii colegi de serviciu | 0 |

7. Vă rugăm să dați câteva exemple de interese personale ale unui funcționar public/ales local

„Consilier local – și șef la grădiniță; primar și lider al unei întreprinderi de nivel local, ales local angajat în aceeași primărie” (chestionarul 2, Rezina);

„Creșterea salariului, primirea premiilor” (chestionarul 3, Rezina);

„Angajarea rudelor in instituția publică în care funcționarul este la conducere” (chestionarul 6, Rezina);
 „A-și promova businessul, a avansa în funcția publică” (chestionarul 7, Rezina);
 „Specialistul pe achiziții publice întocmește documentele în așa fel ca să se potrivească la o companie a prietenilor/cunoscuților” (chestionarul 8, Rezina);
 „Angajarea de către conducătorul instituției publice a rudelor în subordine” (chestionarul 9, Rezina);
 „Închirierea mașinii personale pentru a presta servicii primăriei” (chestionarul 13, Rezina);
 „Funcționarul ia decizii la licitațiile de achiziții la care participă SRL-ul familiei” (chestionarul 16, Rezina);
 „Promovarea în funcția publică” (chestionarul 18, Rezina).

8. Potrivit legislației în vigoare, care este pedeapsa pentru... % respondenților care au indicat corect sancțiunea

| | |
|--|----|
| Nedepunerea declarației de avere și interese personale de către funcționarii publici | 53 |
| Nedeclararea situației de conflicte de interese | 26 |

9. Dvs. ați depus declarații de avere și interese pentru anul 2023? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 84 | 16 | 0 |

10. Dacă Da, ați avut careva dificultăți la completarea și depunerea declarației electronice? % din respondenții care au depus declarații

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 12 | 87 | 0 |

În caz că ați avut dificultăți, în ce-au constat ele?

„Primăria a introdus târziu în program datele contabile, motiv pentru care consilierii nu puteau depune declarația la timp” (chestionarul 2, Rezina).

11. În opinia Dvs., în ce domenii de activitate în APL există riscuri sporite a apariției conflictelor de interese și altor abuzuri? % din totalul răspunsurilor

| | |
|--|----|
| Angajarea și promovarea personalului | 16 |
| Administrarea proprietății publice | 11 |
| Gestionarea mijloacelor financiare | 15 |
| Efectuarea achizițiilor publice | 14 |
| Prestarea serviciilor publice, inclusiv eliberarea de documente, avize | 11 |
| Darea terenurilor în arendă | 11 |
| Efectuarea verificărilor/controlor | 7 |
| Gestionarea informațiilor publice | 5 |
| Acordarea/eliberarea autorizațiilor | 9 |
| Altele, indicați | 0 |

12. Dvs. cunoașteți despre careva situații de conflicte de interese, nereguli în autoritatea publică în care lucrați (în 2023)? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 16 | 68 | 16 |

Dacă da, vă rugăm să le descrieți succint:

„Un consilier local lucrează în paralel la o întreprindere municipală din Rezina” (chestionarul 8, Rezina);
 „Consilierul local/orășenesc și raional n-a declarat venitul în declarația de avere și interese în sumă de 651 mii lei. Primarul n-a declarat venitul obținut în urma prestării serviciilor în bază de contract în aceeași primărie” (chestionarul 2, Rezina).

13. Dacă că ați cunoaște despre careva cazuri de corupție, abateri/nereguli din autoritatea publică în care lucrați., veți comunica despre aceasta persoanei/instituției abilitate? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 42 | 37 | 21 |

14. În caz că NU, de ce? % din totalul răspunsurilor negative

| | |
|--|------|
| Nu este responsabilitatea mea | 25.0 |
| Nu am încredere că voi fi protejat ca avertizor de integritate | 37.5 |
| Nu ar ajuta cu nimic | 12.5 |
| Mi-ar fi creat doar probleme | 25.0 |
| Altele, indicați | 0.0 |

15. Cum considerați, care ar trebui să fie salariul lunar al următoarelor persoane pentru ca ele să nu accepte mită?

| | |
|--------------------|---------|
| | Mii lei |
| Funcționar de rând | 26 |
| Primar | 31 |
| Ministru | 34 |

Opinii aparte:

„Cât n-ar fi de mare salariul, moldoveanul tot va lua mită. Cu cât mai mult are, cu atât mai mult vrea să aibă...” (chestionarul 2, Rezina).

16. Ați fi interesat/ă să aflați despre rezultatele controalelor și auditurilor efectuate în APL în care lucrați? % din totalul respondenților

| | | |
|----|----|-------|
| Da | Nu | NȘ/NR |
| 74 | 11 | 16 |

17. Cât de satisfăcut/ă sunteți de comunicarea cu ... ? % din totalul respondenților

| | | | |
|-------------------|---------------|--------------------|----------|
| | Angajații APL | Consilierii locali | Primarul |
| Foarte satisfăcut | 36.8 | 42.1 | 52.6 |
| Satisfăcut | 52.6 | 31.6 | 31.6 |
| Nesatisfăcut | 10.5 | 26.3 | 15.8 |
| NȘ/NR | 0 | 0 | 0 |

18. La ce subiecte ce țin de activitatea Dvs. profesională ați dori să fiți informați/instruiți?

„Accesul la informații de interes public; transparența în procesul decizional - participarea cetățenilor la luarea deciziilor” (chestionarul 2, Rezina);

„Scrierea proiectelor de grant pentru obținerea fondurilor necesare dezvoltării orașului” (chestionarul 8, Rezina);

„Sancțiuni pentru nerespectarea legislației, inclusiv pentru corupție (mai ales, pentru cazurile de dare/luare de mită la judecători)” (chestionarul 13, Rezina);

„Crearea și funcționarea parteneriatelor publice-private – cadrul legal și practicile/experiențele acumulate” (chestionarul 14, Rezina);

„Modificările în cadrul legal privind APL, rezolvarea conflictelor de interese” (chestionarul 16, Rezina);

„Cadrul legal ce ține de activitatea APL, a consilierilor locali, pentru a ne îndeplini mai bine atribuțiile” (chestionarele 9, 18, Rezina).

19. Cum considerați, ce ar trebui de făcut pentru a îmbunătăți activitatea APL în care lucrați?

„Implicarea tuturor aleșilor locali, activiștilor, oamenilor simpli) în procesul decizional, informarea mai bună a cetățenilor despre proiectele deciziilor și documentele aprobate, despre impactul acestora pentru dezvoltarea localității” (chestionarul 2, Rezina);

„Mai multă transparență în activitatea primăriei, inclusiv plasarea informațiilor pe pagina sa web” (chestionarul 3, Rezina);

„Cât mai multă comunicare cu consilierii și cu populația din localitate” (chestionarul 6, Rezina);

„Comunicare activă cu publicul, întâlniri reale cu locuitorii” (chestionarul 7, Rezina);

„O conlucrare mai strânsă între primărie și aleșii locali” (chestionarul 8, Rezina);

„Să fie mai mulți angajați pentru a reduce din presiunea/manopera care îi revine fiecăruia dintre noi. Comunicarea mai bună și lucrul în echipă ar putea aduce mai multă eficiență activității primăriei” (chestionarul 9, Rezina);

- „Comportament egal al conducerii față de toți angajații” (chestionarul 11, Rezina);
- „Majorarea remunerației, îndeplinirea atribuțiilor de serviciu de către toți angajații primăriei” (chestionarul 12, Rezina);
- „Trebuie să se acorde mai multă atenție transparenței decizionale. Primăria trebuie să informeze bine consilierii, să le ofere documente confirmative, contabile – nu vorbe!” (chestionarul 13, Rezina);
- „Majorarea salariilor angajaților după criteriul volumului de muncă depus și de exercitare a atribuțiilor” (chestionarul 14, Rezina);
- „Să avem programe informaționale care să ne ușureze lucrul, de exemplu, evidența diferitor documente – de acces la informații, petiții, eliberarea a diferitor certificate etc. ” (chestionarul 16, Rezina);
- „Ședințe deschise, mai multă comunicare cu cetățenii” (chestionarul 18, Rezina).

APL Cantemir, 16 respondenți

I. De cât timp Dvs. lucrați în serviciul public/APL? % din totalul respondenților

| Mai puțin de 6 luni | 6 luni - 1 an | 1-5 ani | Peste 5 ani |
|---------------------|---------------|---------|-------------|
| 12,5 | 0 | 37,5 | 50 |

1. Dvs. ați participat în ultimii doi ani la seminare/training-uri la subiecte ce țin de integritatea în serviciul public (declararea averilor și intereselor personale, tratarea conflictelor de interese, accesul la informații publice etc.)? % respondenților care au participat la asemenea instruiți **68,8%**

2 Cât de bine vă considerați familiarizat/ă cu subiectele ce țin de declararea averilor și intereselor personale, tratarea conflictelor de interese? (la o scară de la 1 până la 10, unde 1 semnifică „nu cunosc deloc”, 10 – „cunosc foarte bine”) **6,9**

3. Cum considerați, un funcționar public/un ales local poate avea interese personale? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|------|------|-------|
| 43,8 | 31,2 | 25 |

4. Legislația națională prevede câteva tipuri de conflicte de interese (CI): *real, potențial, consumat*. La care din ele ați putea referi următoarele situații? % respondenților care au identificat *corect* situațiile de conflict de interese *real, potențial și consumat*

| | |
|--|------|
| Unui consilier local i se propune să fie inclus într-o comisie care va decide acordarea subvențiilor agenților economici care au suferit de secetă, el fiind fondatorul unuia dintre aceștia (<i>CI potențial</i>) | 4.0 |
| Primarul unei localități a luat decizia de angajare a surorii sale în funcția de contabil la primărie (<i>CI consumat</i>) | 12.5 |
| Un consilier local, rudă a primarului, află că în agenda ședinței Consiliului local este prevăzută luarea deciziei de premiere a primarului (<i>CI real</i>) | 37.5 |

5. Funcționarul public/alesul local este în drept să-și exercite atribuțiile, aflându-se în situație de conflict de interese? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|------|-------|
| 25 | 56,3 | 18,7 |

6. Potrivit legislației, care din următoarele categorii de persoane se referă la persoane apropiate? % respondenților care au răspuns *greșit* la întrebare

| | |
|------------------------------------|-----|
| Soțul/soția | 13 |
| Copiii | 19 |
| Finii și nănașii | 19 |
| Părinții | 13 |
| Bunicii | 81 |
| Nepoții | 100 |
| Frații și surorile | 313 |
| Cumetrii | 13 |
| Unchii/mătușile | 88 |
| Concubinul/na | 56 |
| Socrii | 69 |
| Foștii/actualii colegi de serviciu | 6 |

7. Vă rugăm să dați câteva exemple de interese personale ale unui funcționar public/ales local „Nu cunosc așa exemple” (chestionarul 1, Cantemir);

„În cazul în care o persoană este numită în funcție de conducere, iar subalternul îi este soț sau soție, apare un conflict de interese care trebuie rezolvat” (chestionarul 3, Cantemir);

„Angajarea și promovarea într-o funcție în instituție publică a unei rude (frate/soră) a conducătorului” (chestionarul 4, Cantemir);

„Un funcționar public dorește să angajeze o rudă de gradul I în primărie” (chestionarul 10, Cantemir);

„Funcționarul public folosește funcția ocupată pentru a susține un partid politic în campania electorală” (chestionarul 15, Cantemir).

8. Potrivit legislației în vigoare, care este pedeapsa pentru... % respondenților care au indicat corect sancțiunea

| | |
|--|----|
| Nedepunerea declarației de avere și interese personale de către funcționarii publici | 63 |
| Nedeclararea situației de conflicte de interese | 19 |

9. Dvs. ați depus declarații de avere și interese pentru anul 2023? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 75 | 25 | 0 |

10. Dacă Da, ați avut careva dificultăți la completarea și depunerea declarației electronice? % din respondenții care au depus declarații

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|-----|-------|
| 0 | 100 | 0 |

11. În opinia Dvs., în ce domenii de activitate în APL există riscuri sporite a apariției conflictelor de interese și altor abuzuri? % din totalul răspunsurilor

| | |
|--|----|
| Angajarea și promovarea personalului | 12 |
| Administrarea proprietății publice | 6 |
| Gestionarea mijloacelor financiare | 13 |
| Efectuarea achizițiilor publice | 17 |
| Prestarea serviciilor publice, inclusiv eliberarea de documente, avize | 13 |
| Darea terenurilor în arendă | 16 |
| Efectuarea verificărilor/controlor | 7 |
| Gestionarea informațiilor publice | 6 |
| Acordarea/eliberarea autorizațiilor | 10 |
| Altele, indicați | 0 |

12. Dvs. cunoașteți despre careva situații de conflicte de interese, nereguli în autoritatea publică în care lucrați (în 2023)? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 0 | 88 | 12 |

13. Dacă că ați cunoaște despre careva cazuri de corupție, abateri/nereguli din autoritatea publică în care lucrați., veți comunica despre aceasta persoanei/instituției abilitate? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 44 | 31 | 25 |

14. În caz că NU, de ce? % din totalul răspunsurilor negative

| | |
|--|------|
| Nu este responsabilitatea mea | 41.7 |
| Nu am încredere că voi fi protejat ca avertizor de integritate | 16.7 |
| Nu ar ajuta cu nimic | 16.7 |
| Mi-ar fi creat doar probleme | 16.7 |
| Altele, indicați | 8.3 |

15. Cum considerați, care ar trebui să fie salariul lunar al următoarelor persoane pentru ca ele să nu accepte mită?

| | Mii lei |
|--------------------|---------|
| Funcționar de rând | 18 |
| Primar | 27 |
| Ministru | 32 |

16. Ați fi interesat/ă să aflați despre rezultatele controalelor și auditurilor efectuate în APL în care lucrați? % din totalul respondenților

| Da | Nu | NȘ/NR |
|----|----|-------|
| 88 | 0 | 12 |

17. Cât de satisfăcut/ă sunteți de comunicarea cu ... ? % din totalul respondenților

| | Angajații APL | Consilierii locali | Primarul |
|-------------------|---------------|--------------------|----------|
| Foarte satisfăcut | 18.8 | 12.5 | 18.8 |
| Satisfăcut | 81.2 | 81.2 | 81.2 |
| Nesatisfăcut | 0 | 6.3 | 0 |
| NȘ/NR | 0 | 0 | 0 |

18. La ce subiecte ce țin de activitatea Dvs. profesională ați dori să fiți informați/instruiți?

„Seminare în domeniul contabilității” (chestionarul 3, Cantemir);

„Utilizarea programelor de contabilitate – ele se modifică destul de des, fără instruirea personalului” (chestionarul 2, Cantemir);

„Legislația care ține de activitatea APL și a aleșilor locali – instruire de cel puțin o dată la doi ani” (chestionarul 3, Cantemir);

„Tratarea și soluționarea conflictelor de interese în serviciul public” (chestionarele 4, 15, Cantemir);

„Evidența registrelor, accesul la informații de interes public” (chestionarul 5, Cantemir);

„Transparența la luarea deciziilor (organizarea consultărilor publice); accesul la informațiile de interes public” (chestionarul 9, Cantemir);

„Efectuarea achizițiilor publice” (chestionarul 13, Cantemir).

19. Cum considerați, ce ar trebui de făcut pentru a îmbunătăți activitatea APL în care lucrați?

„Ofierirea unor salarii decente și stimulente pentru volumul de muncă efectuat” (chestionarul 1, Cantemir);

„Sancțiuni mai drastice pentru abuzuri, inclusiv cu privarea dreptului de a ocupa funcții publice” (chestionarul 4, Cantemir);

„A crește transparența activității primăriei, potrivit Legii 148/2023 cu privire la accesul la informațiile de interes public” (chestionarul 3, Cantemir);

„Pentru a îmbunătăți activitatea primăriei și a reduce riscul conflictelor de interese trebuie de înăsprit prevederile legale care vizează relațiile dintre șefi – rude/subalterni (nănașism, cumătrism)” (chestionarul 8, Cantemir);

„Comunicare mai bună, lucru în echipă, instruire pentru funcționari în dependență de specializarea acestora” (chestionarul 9, Cantemir);

„O conlucrare și comunicare mai bună între subdiviziunile primăriei” (chestionarul 10, Cantemir);

„A se include în legislație în categoria persoanelor apropiate a nănașilor și cumătrilor, pentru că există riscuri mari de apariție a conflictelor de interese din relațiile de rudenie cu aceste persoane” (chestionarul 11, Cantemir);

„Salarii mai înalte pentru angajații primăriei” (chestionarele 13, 14, Cantemir);

„Funcționarii publici să-și îndeplinească atribuțiile conform Regulamentului intern și legislației în vigoare” (chestionarul 15, Cantemir).